

Värmlands Anor

2005:4

December 2005 Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Årgång 22

ISSN 1400-1047

Sunnemo kyrka i vinterskrud. Bilden tillhandahållen av Inger Prånge, Karlstad.

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Organisationsnummer 873201-6897

Föreningens adress

c/o Sander, Norra Berghaget,
667 32 Forshaga
E-post: lgsander@algonet.se

Medlemsavgift

Medlemsavgiften är 140 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem (2004) till svenskt postgiro **46 96 60-5**. Medlemmar i Norge betalar 130 norska kronor + porto 60 norska kronor till norskt postgiro **7877.08.16652**

Arkiv

Arkivcentrum Värmland, Box 475,
651 11 Karlstad. Telefon 054 - 61 77 00.

Besöksadress: Arkivcentrum Värmland,
Hööksgatan 2, Karlstad

www.genealogi.se/varmland

Styrelsen

Ordförande Lars-Gunnar Sander,
Norra Berghaget, 667 32 Forshaga.
Tel. 054-872754 Mobil 070-6348187

Vice ordförande K-G Lindgren,
Linnévägen 11, 661 43 Säffle.

Tel. 0533-14124, mobil 070-5228549

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhagsg. 25,
661 40 Säffle. Tel. 0533-10559

Kassör Liv Hagberg, Garvaregatan 4,
652 20 Karlstad. Tel. 0730-401673

Ledamot Arne Berg, Kila, Vässby 2,
661 94 Säffle. Tel. 0533-63088

Ledamot Peter Borg, Ringvägen 1,
660 60 Molkom. Tel. 0553-41537

Ledamot Jens-Åke Nilsson, Gulsörreg. 12,
653 45 Karlstad. Tel. 054-564783

Ledamot Hans Olsson, Virvelgatan 77,
667 32 Forshaga. Tel. 054-872993.

Suppleant Anette Carlsson, Hööksgat. 2A,
652 29 Karlstad. Tel. 054-181872.

Suppleant Sigvard Boström, Brosätter 317,
660 57 Väse. Tel. 054-861055.

Suppleant Eva Fredriksson, Karlsg. 3C,
652 23 Karlstad. Tel. 054-189238

Suppleant Marianne Fröding, Lambergsg. 5,
652 21 Karlstad. Tel. 054-853521

Valberedningen

Bernhard Granholm (sk), Ljunggatan 39C,
664 32 Grums. Tel. 0555-61153

Råald Engelbrekt, Spångbergsvägen 88,
682 32 Filipstad. Tel. 0590-10181.

Ingrid Johansson, Gansbyn, Sättra,
671 95 Klässbol. Tel. 0570-461070

Materialförvaltare

Jens-Åke Nilsson, Karlstad

INNEHÅLL

3	Släktforskarlagarna i Göteborg
5	Rapport från riksstämman
6	Ordförandekonferensen i Göteborg
8	Släkten Pagrotsky i Polen och Värmland
10	Namn åt de döda fortsätter!
12	Karlstads domkapitels arkiv finns på Värmlandsarkiv
13	Ordföranden har ordet
14	Jon Germundsson i Hognerud på Dalboredden
16	Sjuglasvagnen och konstsamlingen i Älvsbacka
17	Lena Flinck-Maechel - till minne
18	Ur andra medlemsblad
19	Antavla 119
20	Ett julminne från Sunnemo
21	Antavla 120
22	Boktips
24	Anor sökes
25	Vårens program
26	Föreningens utgivning av böcker och register

VärmlandsAnor utges som medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tacksamt av Redaktören. Författarna ansvarar för riktigheten i artiklar. Citera gärna VärmlandsAnor, men glöm inte att ange källa! Eftertryck av texter endast med författarens tillåtelse. Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera insända bidrag.

Upplaga 1400 ex, 4 ggr/år

Manusstopp för 2006:1 är 30 januari 2005.

Ansvarig utgivare

Lars-Gunnar Sander, Forshaga

Redaktör

Carl-Johan Ivarsson, Finnögatan 4 B, 614 33 Söderköping.
Tel 0121-21823, mobil 070-2253245. cj.ivarsson@telia.com

Layout

Anette Carlsson, Karlstad

Tryck

Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Släktforskar dagarna i Göteborg: Folkligt, festligt, fullsatt!

av Carl-Johan Ivarsson

Uttrycket i rubriken kan synas slitet och det är dessutom lånat från Nättidningen Rötters förstasida från augusti i år. Men det beskriver ganska väl vad som ägde rum den sista helgen i augusti i år. För första gången utspelade sig Släktforskar dagarna i västkustmetropolen och resultatet kan inte beskrivas som något annat än en succé.

Utställningarna ägde rum i två historiska lokaler: Stadsmuseet i Ostindiska huset vid Stora Hamnkanalen, samt Göteborgs äldsta hus Kronhuset. Det innebar visserligen att besökarna för att ta sig mellan byggnaderna fick en kortare promenad genom en av stadens ödsligaste gator, Tyggårdsgatan. Men läget nära stadens hjärta gjorde säkert också att besökare som annars inte skulle ha uppmärksammat evenemanget gjorde så. Lokaler fungerade utmärkt väl.

Föreläsningsprogrammet var omfattande och rörde sig kring flera olika temata: arkivvård, emigration, historia och dess hjälpvetenskaper, kvinnor och barn samt ostindiefararna.

Men det kom mycket folk! Eftersom man höll till på flera olika ställen så är det svårt att ge ett exakt antal, men en siffra som nämndes är 7000 personer – något som ställer Göteborg i särklass bland arrangörstäderna. En krönikör i en stockholmsk släktforskartidning tyckte dock att det borde kommit fler... Arrangörerna: GöteborgsRegionens Släktforskare, DIS-Väst och Föreningen Släktdata hade också lyckats väl i sin marknadsföring och att intressera massmedia. På lördagen var trängseln tidvis bokmässemässig...

Årets invigningstalare var utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky. Pagrotsky lovade i sitt tal att öka takten på digitaliseringen av folkbokföringsmaterialet. Statsrådet uttryckte också sin beundran för den aktivitet som finns i släktforskar rörelsen. Efter invigningstalet

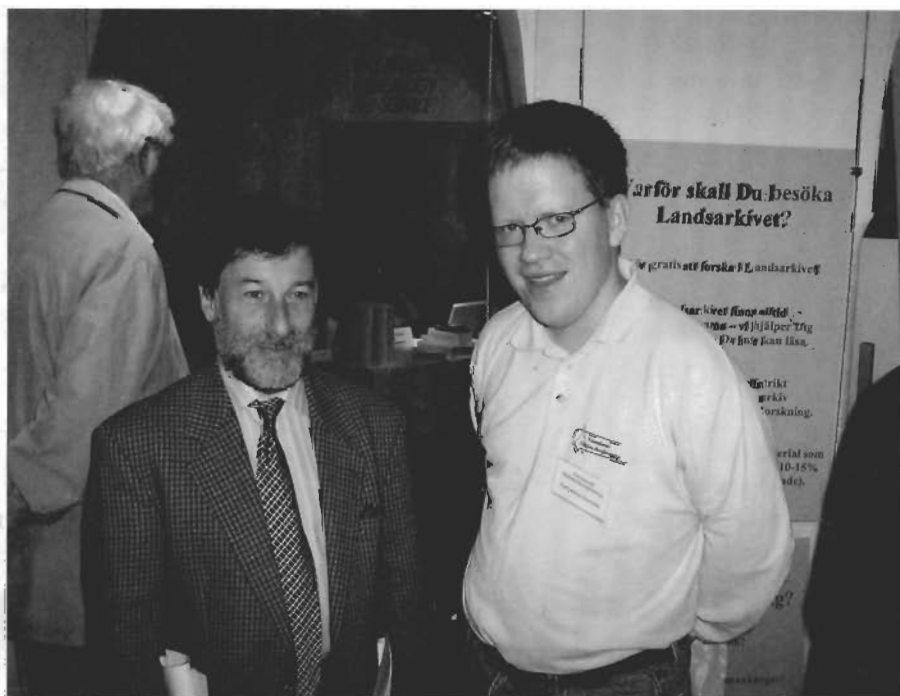
vallades han runt utställningen av stämmogeneral och förbundsordförande. Det visade sig vara lättare sagt än gjort, eftersom Pagrotsky var intresserad av allt och alla tidsplaner sprack.

Skrivaren av dessa rader fick erfara detta, när Pagrotsky spontant tog kontakt med mig då han upptäckte att jag hade Värmlands Släktforskarförenings tröja på mig! Statsrådets far Oskar Pagrotsky föddes 1899 i Arvika och kulturministern ville gärna tala om Arvika och om sin farbror som bodde i Edane och målade fackföreningsfanor som nu finns i Folkrörelsearkivets samlingar. Delvis med anledning av detta kan VärmlandsAnor presentera en artikel om släkten Pagrotsky, skriven av fil. dr Carl Henrik Carlsson som också är ordförande i Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige. Artikelns finns på sidan 8.

Monter i Kronhuset

Vår förening hade sin monter i Kronhuset och vi kunde räkna in många intresserade och frågvisa besökande, sälja böcker och register ur vårt sortiment och även värva ett antal nya medlemmar. Förutom jag själv delade Lars Gunnar Sander, K-G Lindgren, Gunnar Jonsson, Anette Carlsson, Arne Berg, Liv Hagberg, Eva Fredriksson och Hans Olsson på uppgiften att stå i montern. Arkivcentrum Värmland deltog precis som vanligt men hade placerats i Stadsmuseet där Lena Flinck-Mæchel och Ingela Bäckman från Värmlandsarkiv samt Jörgen Axelsson och Monika Urtti från Emigrantregistret fanns tillgängliga. För första gången sedan Karlstad 1999 så fanns det också en dalslandsmont. Föreningen Släktforskare på Dahl med bas i Mellerud har kommit med i Sveriges Släktforskarförbund i år.

Fortsättning nästa sida

Utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky och VärmlandsAnors redaktör Carl-Johan Ivarsson. Foto: Lennart Limberg

Lena Flinck-Maechel i Arkivcentrum Värmlands monter. Foto: Carl-Johan Ivarsson

Den stora nyheten i förbundets sortiment är EMIBAS – en CD med en databas över en stor del av alla emigranter från Sverige. Skivan är utgiven i samarbete med Svenska Emigrantinstitutet. Arbetet pågår på en ännu bättre utgåva då det ännu finns en hel del "vita fläckar". Vita fläckar finns det ännu inom projektet Namn åt de döda. Många av dessa finns tyvärr i Värmland! Nu säljs Sveriges Dödbok 1947-2003 för fullt men förbundet vill gärna nå en täckning på 100%. När detta skrivs så ligger Värmland i botten bland länen när det gäller adopterade poster, och på näst sista plats när det gäller rapporterade! Det måste vi se till att ändra på till

nästa utgåva!

Flödet av nya böcker, CD-utgåvor och andra nyttigheter för släktforskare är mycket stort och det är omöjligt att här ge mer än några intryck.

Pristagare hyllades

Vid den segdragna stämmomiddagen på Valand hyllades Örnergspristagaren Martin Pehrson och tre av årets diplom-

mottagare: Holger Kanth, Västervik, Helmer Danielsson, Alvesta och Nils Marelus, Uddevalla. Årets arkiv blev Jönköpings stadsarkiv.

Slutligen en liten episod av serendipity. Vid middagen hamnade Gunnar Jonsson och jag själv mitt emot värmlandsvännerna Bo och Lynette Kleve från Linköping samt en för oss okänd göteborgska i övre medelåldern. Hon nämnde för Bo att hon var kusin med författaren Göran Tunström. "Då har jag utrett din släkt" kunde jag då säga. Det visade sig att Lena Stenelius, som hon heter, hade min forskning i sin ägo och var mycket glad för denna.

"Porten mot väster" blev en fullträff. Mycket tack vare alla goa Götebörgare som gjorde allt för att höja trivselen, från stämmogeneralen Lennart Limberg till varenda programförsäljare.

Nästa år är det dags att boka in Stockholm i veckan 7-13 augusti. Då blir Släktforskarlagarna till en hel vecka fylld med olika aktiviteter. Kungliga huvudstaden blir den första stad som för andra gången är värdstad (första gången 1995) – även om de viktigaste delarna kommer att äga rum i Nacka och Sundbyberg som ju faktiskt är städer i egen rätt. Allt detta beror på att Sveriges Släktforskarförbund då fyller 20 år! Då får vi se om Stockholm kan överträffa Göteborg. Vi ses väl där, eller hur?

Dags att betala – igen!

Ett år går så fort, och nu är det dags att åter betala medlemsavgiften. Den är fortfarande 140 kronor för medlemmar i Sverige, eller 130 + 60 norska kronor för medlemmar i Norge.

Som vanligt – tänk på att försenade inbetalning kostar både tid och pengar för föreningen. Så betala i tid, så missar du inte VärmlandsAnor!

Årets Örnergspristagare Martin Pehrson från Uddevalla tillsammans med förbundsordförande Ted Rosvall. Foto: Carl-Johan Ivarsson

Rapport från Riksstämman

av Lars Gunnar Sander

Riksstämman hölls i Christine kyrka, Tyska kyrkan som den även kallas. Ombud för vår förening var övertecknad, KG Lindgren och Liv Hagberg. Förbundsordföranden Ted Rosvall inledde med en miniorgelkonsert. Han är ju kantor till professionen. För ett av de tre framförda styckena Marcia Genealogica, komponerad av Ted själv, var det uruppförande. Upphovsmannen menade blygsamt att det var första och sista gången som verket uppfördes. Till det senare påståendet tycktes ingen vara villig att samtycka. Under ordförandeskap av Lennart Limberg gick stämman sedan lugnt och sansat igenom dagordningen. Förutom rena formalia kunde följande noteras:

Nya medlemsföreningar

Åtta nya föreningar hade under året beviljats medlemskap i förbundet. Bland dessa är väl Sällskapet Vallonättlingar och Släktforskare på Dahl av särskilt intresse för oss i Värmland.

Bedrövlig årsredovisning

Den årsredovisning, som gått ut med kallelsen till riksstämman, innehöll ett antal uppseendeväckande fel som kassören Kurt Modig nu muntligen fick rätta till. Styrelseledamöterna hade gladeligen undertecknat eländet, men vad värre var även revisorerna varav en auktoriserad!

Motion 1: mera bidrag

Lilla men aktiva Sotenäs Personhistoriska förening önskade större ekonomiska bidrag till de föreningar som deltar i riksstämman samt att förbundet skulle pressa hotellpriserna på de orter där stämman hålls. På förbundets förslag avslogs motionen.

Motion 2: enbart löjeväckande

En fanatisk feministisk delegat från Mariestadsbygdens Släktforskare krävde att vi i våra publikationer inte längre skall

få använda ordet anfäder utan i stället förlevande. Förslaget gick till votering och avslogs med 90 procent av rösterna.

Motion 3: program för medlems- och släktforskarförteckningar

Västerås Släktforsarklubb ville att förbundet skulle ta fram ett bra datorprogram för rubricerade förteckningar. Förbundsstyrelsen menade att olika typer av databaser och diskussionssidor på Internet tagit över släktforskarförteckningarnas funktion. Men man avsåg att kontakta Föreningen DIS för att ta fram en programvara även för pappersmediet. Till detta röstade stämman ja. I detta sammanhang kan nämnas att vi just nu diskuterar frågan i vår styrelse eftersom vår släktforsarkatalog är utgången.

Motion 4: etiska spelregler

Föreningen G-gruppen motionerade om klarare etiska spelregler i medlems-

tidningar samt på förbundets och föreningarnas webb-sidor med mera. Motionen avslogs helt med motiveringen att den i stort sett var obegriplig.

Styrelseval

Ny i förbundsstyrelsen efter Christina Gustavsson som avlidit, blev Eva Dahlberg, ordförande i Jönköpingsbygdens Genealogiska Förening. Inga andra ändringar i styrelsen gjordes. Som bekant ingår Anette Carlsson från vår förening.

Nacka nästa

Stämman avslutades med att Ted Rosvall avslöjade att Vara folkbibliotek utsetts till Årets bibliotek ur släktforsarsynpunkt. Han hälsade också alla välkomna till nästa års stämma som hålls i Nacka under temat Kungliga Hufvudstaden och även utgör 20-årsjubileum för förbundet. Släktforskardagarna kommer att äga rum den 7 – 13 augusti.

Holger Kanth, Helmer Danielsson och Nils Marelius mottog förbundets hedersdiplom och hyllades vid stämmomiddagen. Foto: Carl-Johan Ivarsson

Ordförandekonferensen i Göteborg

av Lars Gunnar Sander

Den sedvanliga ordförandekonferensen i anslutning till Släktforskar dagarna 16-18 augusti samlade ett 80-tal deltagare. Konferensen öppnades på ett något ovanligt sätt genom att en dam på smattrande spanska framförde en hälsning från förbundets motsvarighet i Argentina. Av Jojje Lintrups (från Ovansiljans släktforskare) tolkning framgick det att de argentinska föreningarna inte tillämpar öppet medlemskap utan där blir man invald på samma sätt som sker i slutna ordenssällskap. Nu önskade den sydamerikanska representanten lära sig hur vi gör i Sverige och sedan förmedla våra idéer till sitt hemland.

Samarbete med mormonerna

LeRoy Billberg från mormonkyrkan, välkänd i släktforskarkretsar, berättade om Genealogiska föreningen i Utah, som bildades 1894. Från mycket blygsamma förhållanden har föreningen vuxit till det gigantiska släktforskarcentrum som nu finns i Salt Lake City. Mormonerna har flera släktforskarcentra i Norden. Nu har man kommit överens med Släktforskarförbundet att också förlägga en filial i förbundets lokaler i Sundbyberg. Därmed ges besökare möjlighet att låna mikrofilmade kyrkböcker från i stort sett hela västvärlden.

Nättidningen Rötter

Den nye Rötter-redaktören Crister Lindström och den nya värden för Anbytarforum Yvonne Carlsson presenterade sig. I detta sammanhang meddelades beträffande Anbytarforum att inga inlägg avseende personuppgifter yngre än 70 år tillåts längre. Så nu slipper man bland annat se oseriösa och löjliga kändisdiskussioner på dessa sidor vilket känns bra.

Släkt- och arbetsplatsföreningar

Skall dessa föreningar beviljas medlemskap i förbundet? Problemet sådes vara

att de inte tillämpar förbundets krav på en öppen medlemsantagning. Frågan hade stötts och blötts i förbundsstyrelsen och till slut hade man kommit fram till ett stadgeändringsförslag som man ville ha synpunkter på. Ändringen innebar införande av begreppet Associerad förening. En sådan skulle inte ha rösträtt på förbundsstämman men dess medlemmar skulle få samma förmåner som medlemmarna i fullvärdiga släktforskarföreningar. Det hela skulle resultera i omfattande ändringar av förbundets stadgar. Mot detta förslag protesterade jag och några andra ordföranden. Den föreslagna konstruktionen kan lätt leda till missförstånd och meningslösa diskussioner av det slag som fördes när förbundet hade stödjande medlemmar. I släktföreningar är det dessutom troligen bara en eller ett fåtal medlemmar som är släktforskare. Bättre då att låta dessa sammanslutningar bli

medlemmar i lokala släktforskarföreningar. I vår förenings stadgar talas det t ex bara om medlemmar. De kan alltså vara såväl fysiska som juridiska personer. Då det gäller arbetsplatsföreningar drogs paralleller med idrottsrörelsen där sådana inte utgör något hinder för medlemskap i respektive förbund. Resultatet av diskussionen blev att styrelsen drog tillbaka sitt förslag. Man tänker nu kontakta juridisk expertis för att få klarhet i frågan.

Nya och gamla projekt

Arbetet är redan igång med nästa version av emigrantskivan EMIBAS. Stora delar av C, O, AB och BD län saknas ju i den nyligen utkomna versionen. Som tidigare nämnts har Emigrantregistret tagit på sig att komplettera hela Värmland.

Sveriges kyrkböcker, ett presentationsprogram för de register av födelse-, vigsel- och dödböcker som många föreningar

Stadsmuseet och Christine kyrka bildade tillsammans med närbelägna Kronhuset ram för årets släktforskar dagarna. Foto: Carl-Johan Ivarsson

registrerar.

Databas över avlidna sjömän där uppgifterna hämtats ur konsulatarkiven.

Databas över svenskar i Tyskland där uppgifterna också hämtats ur konsulatarkiven.

Kompletteringsbanden till Elgenstierna skall äntligen komma år 2006.

Grills Statistiskt sammandrag över indelningsverket kommer ut på CD.

Registreringsprogram för skattelängder kommer inom kort.

Anna-Lena Hultman gjorde den officiella avsparken för Sveriges dödbok version 4 som beräknas komma ut någon gång 2007-2008. När version 3 avblåstes i januari 2005 kvarstod fortfarande uppskattningsvis 20 procent av de ursprungligen namnlösa posterna. Nu skall detta åtgärdas och där har vi i Värmland åtskilligt att göra!

Sveriges befolkning 1900 beräknas komma under första hälften av år 2006

Fel departement

Hur skall vi släktforskare kunna göra vår stämma hörd hos myndigheterna när de frågor som berör oss handhas av fel departement d.v.s. finans- eller näringsdepartementen? Där är man inte alls intresserad av historia och kulturarv. Efter en livlig diskussion kom konferensen fram till att en uppvaktning hos statsministern borde göras.

Broschyrer

Förbundets nya informatör Åza Olofsson presenterade ett antal nya broschyrer om släktforskning. Hon visade också förbundets nya grafiska profil som skall ge alla publikationer en enhetlig stil.

Krigsarkivet

På många håll pågår omfattande projekt som berör släktforskarna. Genline arbetar med kyrkböckerna och SVAR med mantalslängderna. Till detta kommer ett antal regionala och lokala projekt. Blott på ett ställe står utvecklingen stilla - Krigsarkivet. Hur kan släktforskar- rörelsen väcka liv i det slumrande arkivet, frågade sig förbundsstyrelsen. Mötet föreslog att en delegation från förbundet skulle uppvakta vederbörande i frågan. Någon föreslog också att Genline skulle ta sig an mönstringsrullorna när man blir klar med kyrkböckerna. Men det framfördes också konkurrerande förslag till detta: kyrkböckerna fram till 1900-talets första hälft eller varför inte bo- uppteckningar. Det blir spännande att se vad man tänker välja.

Bland min morbror Fredrik Emanuelssons efterlämnade papper fanns detta fotografi utan notering av männens namn eller uppgift vem fotografen var. Fredrik Emanuelsson var född i Lyckan, Öjenäs, Grava församling, Värmland den 21 juni 1893. Föräldrarna var Gustaf Emanuelsson och Christina Roos. Fredrik dog i

Tullinge, Botkyrka församling, AB-län den 13 april 1979.

Då jag tycker mig skönja Emanuelssonska drag hos ynglingen som sitter i den mörka stolen med armarna i kors tror jag möjligen att denne kan vara min morbror Fredrik i ungdomens dagar. Men vilka är de övriga på fotot? Vad roligt det vore

om någon har kunskap om det och vill tala om det för mig. Det skulle berika min rätt omfattande forskning om Emanuelssons-släkten.

Kerstin Bernström
Köpmangatan 41
702 23 Örebro
telefon 019-10 12 22

Släkten Pagrotsky i Polen och Värmland*

av Carl Henrik Carlsson

Under andra hälften av 1800-talet började en invandring av s.k. östjudar till Sverige. Många av dem bosatte sig i de fyra städer, bland annat Stockholm och Göteborg, där judar fått tillåtelse att bo alltsedan slutet av 1700-talet, medan andra slog sig ned i ett antal svenska orter där judar tidigare ej funnits.

En sådan stad var Karlstad där så småningom även en judisk församling grundades med egen synagoga (riven 1955) och begravningsplats. Bland de första judarna där var tre bröder Pagrotsky (Josef, Ruben och David) som ankom i slutet av 1860-talet, liksom deras svåger Nissen Felländer, vars hustru Ester Pagrotsky anlände några år efter sin man.

I likhet med de flesta av dessa tidiga invandrare kom nämnda syskon från guvernementet Suwalki i ryska Polen, som då låg vid gränsen mot Tyskland,

men som på dagens karta återfinns i nord-östra delen av Polen. De var närmare bestämt födda i en liten ort som heter Raczki, varifrån flera svenska judiska släkter härstammar.

Syskonen var barn till Elias Pagrotsky (i polska dokument stavad Pagrodzky) och hans hustru Dwera, vilka var födda på början av 1800-talet. Enligt uppgift från en av sönerna var Elias tobaksfabrikör till yrket. Inget är känt om deras föräldrar, annat än att Elias far hette Josiel (Josef) i förnamn, och Dweras far hette David. Med utgångspunkt i sonsönernas namn kan man sluta sig till att Elias torde ha avlidit mellan 1880 och 1884.

Sannolikt är namnet Pagrotsky taget från orten Pogrudy, distriktet Kalwarij i norra delen av guvernementet Suwalki.¹ Flera personer med namnet Pogrudzki (Pogruski, Pogrusky etc) har påträffats i staden Marijampole, inte så långt ifrån Pogrudy, bland dem urmakargesällen Nathan Josef Pogrusky (i Sverige även stavat Pagrotsky), född 1 oktober 1858 i Marijampole, som senast 1878 kom till Stockholm, 1881 flyttade till Sundsvall och 1885 till New York. Sannolikt är dessa personer släktingar till Karlstadsyskonen.

Enligt släkttraditionen hade Elias och Dwera Pagrotsky 14 barn. Förutom de fyra barnen som kom till Karlstad är namnet känt på tre: Mordechaj Meer ("Muttlemayer"), Ada och Reiza.

Mordechai Meer ("Muttlemayer") Pagrotsky bodde kvar i hemtrakten där han ägde en kvarn i Ruda, Bakalarzewo, en grannort till Raczki. Han avled på 1920-talet och var gift med Bella Raise Rosalsky. De flesta av hans barn emigrerade till USA. Han hade åtminstone sju döttrar, men bara en son som förde släktnamnet vidare: Herman (även kallad Alter) Pagrotsky (född ca 1880, död 1956 i New Haven, CT, USA) som alltså stavnade namnet annorlunda än sina svenska släktingar. Denne var gift med

sin systerdotter Anna Melerkesow, emigrerade till USA 1916, och hade tre döttrar.

Ada Pagrotsky var gift i London och hade åtminstone två barn.

Reiza Pagrodzky, född 1839 i Raczki, gifte sig 1859 i Bakalarzewo, ryska Polen, med Smojlo Boruch Levatinsky. Flera av deras barn emigrerade till USA. En dotterdotter var Theodore White (1915-1986), en mycket välkänd amerikansk författare och politisk journalist som 1962 erhöll Pulitzerpriset för boken "The Making of the President".

En släkting var nog även den Jacob Pogrotsky som emigrerade från Polen till USA och dog 1919 i St. Louis, USA och

Josef Pagrotsky (1846-1926)

Ester Felländer (1847-1906)

vars sonson med familj bor i Kentucky. Det är troligt att han är identisk med den Jacob Pagrotsky från Ryssland som 1884 emigrerade till USA från Stockholm, 22 år gammal. En annan släkting var sannolikt Rosa Pagratsky från Ryssland, som 1891 emigrerade via Göteborg till New York, 22 år gammal.

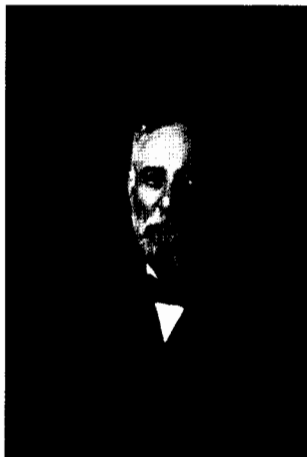
Alla Karlstadsyskonen gifte sig och fick många barn. Dottern Ester (1847-1906) var alltså gift med Nissen Felländer (1845-1920) som blev en framgångsrik grosshandlare och trikåfabrikör (Värmlands trikåfabrik) i Karlstad och donerade tomten till synagogan i Klara 1896. Släkten Felländer kom också från Raczki och

kan ledas tillbaka flera generationer.² Makarna hade elva barn, en dotterson var Harald Münnich (1901-1950), född i Falun, men från 1933 verksam vid AB B. Bergson & söner i Karlstad, först som kontorschef, sedan som disponent. Han efterträddes av sin yngre bror Ivar Münnich (f 1914) som var kontorschef och VD för nämnda företag till 1967, där efter lektor i företagsekonomi vid gymnasiet i Karlstad.³

Ruben Pagrotsky (1850-1924) kom omkring 1867 till Karlstad och gifte sig 1871 med Rebecka Sinefski. Hela familjen emigrerade 1889 till Chicago. Släktnamnet fördes vidare av sonen Peltin (Paul) Pagrotsky (född 1876), men dennes söner antog släktnamnet Page.

Släktnamnet Pagrotsky tycks därför kvarleva endast i Sverige (men namnet Pogrotsky även i USA genom den förmodade släktingen Jacob Pogrotskys ättlingar, se ovan). **Josef Pagrotsky** (1846-1926) kom till Göteborg 1866 och till Karlstad 1868, blev svensk medborgare redan 1870 och bedrev med framgång grosshandel i Karlstad. Han gifte sig 1866 med Liebe (Carolina) Hirschfeldt, född 1845 i Raczki, död 1931.⁴ Makarna är bägge begravda på den judiska begravningsplatsen i Karlstad. De hade två döttrar och fyra söner. Dottern Sara (1879-1966) var verksam som telefonist i Karlstad 1905 i samband med unionsförhandlingarna och gifte sig sedan Gottfarb i Falun, sedermera Stockholm.⁵ Hennes äldre syster Bertha (1869-1950) var gift med Filip Goldmann (1859-1932), som hade en herrekiperingsaffär i Karlstad.

Av de fyra bröderna kom tre att vara

David Pagrotsky (1856-1944)

verksamma i Karlstad: Leopold, Elias och David. Av dessa innehade Leopold Pagrotsky (1880-1964) Boråsboden och David Pagrotsky (1886-1967) Produktcentralen (bl a skrothandel). I den sistnämnda anställdes även brodern Elias (1884-1947) vilken 1914 tagit en jurkand-examen i Uppsala och bar titeln hovrättsnotarie. Elias antog namnet Pagrot, liksom den äldste brodern Moses Aron (1877-1961), vilken tidigt lämnat Karlstad, och Leopolds bägge söner.

Detta innebär att alla med namnet Pagrotsky i Sverige i dag härstammar från den yngste sonen **David Pagrotsky** (1856-1944). Denne kom som 13-åring till sin bror Josef i Karlstad och gifte sig 1877 med Ida Cohn, som var född i 1859 i Göteborg och yngre halvsyster till sin mans svägerska Carolina (Liebe) Hirschfeldt. Familjen bodde i Karlstad till

1888, åren 1888-1890 i Chicago, där David var verksam som handelsbiträde hos sin bror Ruben, 1890-1891 åter i Karlstad och 1891-1905 i Arvika, där David bedrev en filialbutik åt brodern Josef och på somrarna en rörelse vid Trossnäs exercisfält. Från 1905 var han, med vissa avbrott, bosatt i Göteborg.

Trots att David Pagrotsky bodde i Sverige i över 70 år och trots flera ansökningar blev han aldrig svensk. Såsom "utlänning" fick han inte driva egen affärsrörelse, utan var – åtminstone formellt – anställd hos olika släktingar, först hos sin bror och sedan hos sina barn som alla blev svenska medborgare. David hann som mycket gammal uppleva andra världskriget och hade då obehag av att inte vara svensk medborgare.⁶

Av Davids och Idas många barn blev en bosatt i Värmland, nämligen sonen Wolf Pagrotsky (1888-1947) som efter studier 1909-1912 vid Högre Konstindustriella skolan i Göteborg och praktik i Tyskland startade ett skyltmåleri i Edane med ateljé vid sjön Värmeln. Han var gift med Hilma Maria (Majken) Persson (1887-1974), född i Ny församling. Skyltmåleriyrket gick i arv till ende och ogifte sonen Arne Pagrotsky (1914-1994). Resten av David och Idas barn bodde i Göteborg med undantag av äldste sonen som bosatte sig i Stockholm. David och Idas barnbarn för släktnamnet vidare, mest känd är givetvis Leif Pagrotsky (född 1951) som i egenskap av kulturminister f.ö. invigde de senaste Släktforskarlagarna i Göteborg.

Noter

¹* Detta är en förkortad och "Värmlandsfokuserad" version av en planerad artikel i Släktforskarnas årsbok. Någon fullständig källförteckning lämnas inte här, men uppgifterna bygger på en rad olika källor i svenska, polska och amerikanska arkiv, liksom nedtecknade och muntliga uppgifter från olika släktmedlemmar.

Se Alexander Beider, *A Dictionary of Jewish Surnames from the Kingdom of Poland* (Avotaynu, Teaneck, NJ, USA, 1996), s. 351. Olika stavningsvarian-

ter förekommer i polska dokument: Pogrodzki, Pogrucki, Pagrodzki. I Sverige har namnet stavats Pagrotsky och i USA Pagrotsky eller Pogrotsky.

² Se Carl Henrik Carlsson, "Släkten Felländers ursprung", i *Släktforskarnas årsbok '99*. Utgiven av Sveriges släktforskarförbund (1999), s. 67-80

³ En förteckning över Ester och Nissen Felländers ättlingar finns i Ivar Münnich, *Familjerna Münnich och Felländer. En släktrönlka 1845-1999* (1999).

⁴ Om hennes släkt, se Carl Henrik Carlsson, "Hur jag fann mina östjudiska rötter", i *Släktforskarnas årsbok '97*. Utgi-

ven av Sveriges släktforskarförbund (1997), s. 9-34.

⁵ Se Carl Henrik Carlsson, "Släkten Gottfarb från Rajgrad, Polen" i *Släktforskarnas årsbok '00*. Utgiven av Sveriges släktforskarförbund (2000), s. 307-314.

⁶ Se Carl Henrik Carlsson, *Medborgarskap och diskriminering. Östjudar och andra invandrare i Sverige 1860-1920*. Studia Historica Upsaliensia 215 (Uppsala 2004), s. 200 o 210.

Namn åt de döda fortsätter!

I samband med Släktforscardagarna i Göteborg så drogs nästa etapp av projektet Namn åt de döda igång. Nu är det dags att komplettera det som återstår. Tyvärr ligger inte Värmland så bra till i statistiken hittills. Det bör vi gemensamt se till att ändra på.

Målet är nu att komplettera alla uppgifter för åren 1947-1970. I denna tabell kan du enkelt se om just "din" församling behöver kompletteras. I en del fall finns källmaterialet kvar ute på pastorsexpeditionerna, men under detta år pågår leveranserna till Värmlandsarkiv. Under en period är kyrkoarkiven på skanning hos MKC i Fränsta vilket gör dem otillgängliga för forskningen.

Om du är intresserad av att hjälpa till, gå då till hemsidan www.genealogi.se/emigrant/emibas/dodbok/index.htm och registrera dig. Då kommer projektleddaren Anna-Lena Hultman att ta kontakt. Där finns också instruktioner för arbetet.

Tillsammans kan vi hjälpa åt att klara Värmlands län!

Värmlands län

Läns- och kommunindelning
enligt Sveriges församlingar genom tiderna

Uppgifterna kommer från Namn åt de dödas
officiella hemsida www.genealogi.se
och gäller för den 23/10 2005

Antal församlingar/kbfd: 112
Antal poster: 66 381

Antal adopterade församlingar/kbfd: 71
Antal adopterade poster: 44 974

Antal klara församlingar/kbfd: 66
Antal klara poster: 35.677

Antal klara församlingar 1947-49: 56
Antal poster 1947-49: 3 239

Församling	Antal	Status	Adopterad av			
Arvika Kommun				Filipstads Kommun		
Arvika västra 1947-49	176	Helt klar	Morgan Svensson	Brattfors 1947-70	227	Ledig
Arvika västra 1950-55	279	Bör kompl.	Arne Johansson	Filipstad 1947-70	1 564	Ledig
Arvika västra 1955-70	766	Helt klar	Morgan Svensson	Färnebo 1947-70	642	Ledig
Arvika östra 1947-70	2 796	Helt klar	Morgan Svensson	Gåsborn 1947-70	190	Ledig
Bogen 1947-49		Ledig		Kroppa kbfd 1947-59	278	Ledig
Bogen 1950-70	44	Helt klar	Carl-Johan Ivarsson	Kroppa 1960-70	297	Ledig
Brunskog 1947-49		Ledig		Nordmark 1947-70	344	Ledig
Brunskog 1950-71	792	Helt klar	Rolf Brodin	Rämmen 1947-70	734	Ledig
Glava 1947-49		Ledig				
Glava 1950-70	697	Ledig		Forshaga Kommun		
Gunnarskog 1947-49		Ledig		Forshaga 1947-70	1 226	Helt klar
Gunnarskog 1950-66	667	Helt klar	Carl-Johan Ivarsson	Nedre Ullerud		
Gunnarskog 1967-70	190	Ledig		1947-70	1 176	Helt klar
Högerud 1947-49		Ledig		Övre Ullerud 1947-70	483	Helt klar
Högerud 1950-70	135	Ledig				
Mangskog 1947-70	331	Helt klar	Värmlands SF	Grums Kommun		
Ny 1947-70	361	Helt klar	Morgan Svensson	Borgvik 1947-70	218	Helt klar
Stavnäs 1947-49		Ledig		Ed 1947-70	664	Helt klar
Stavnäs 1950-70	558	Ledig		Grums 1947-70	1 127	Helt klar
Älgå 1947-70	432	Helt klar	Morgan Svensson	Värmskog 1947-70	289	Helt klar
Eda Kommun				Hagfors Kommun		
Eda 1947-49		Ledig		Ekshärad 1947-49		Ledig
Eda norra kbfd 1950-66	584	Bör kompl.	Tore Hohlfält	Ekshärad 1950-70	1 410	Ledig
Eda södra kbfd 1950-66	690	Bör kompl.	Tore Hohlfält	Gustav Adolf 1947-70	419	Helt klar
Eda 1967-70	287	Bör kompl.	Tore Hohlfält	Hagfors 1947-49		Ledig
Järnskog 1947-70	737	Bör kompl.	Per Magnusson	Hagfors 1950-70	1 420	Ledig
Köla 1947-49		Ledig		Norra Råda 1947-49		Adopterad
Köla 1950-70	565	Bör kompl.	Per Magnusson	Norra Råda 1950-69	1 133	Adopterad
Skillingmark 1947-49	42	Bör kompl.	Per Magnusson	Norra Råda 1970	49	Bör kompl.
Skillingmark 1950-70	253	Helt klar	Per Magnusson	Sunnemo 1947-70	322	Helt klar

Hammarö Kommun

Hammarö kbfd 1947-49		Ledig
Hammarö kbfd 1950-57	208	Ledig
Hammarö 1958-70	1 120	Ledig
Skoghalls kbfd 1947-49		Ledig
Skoghalls kbfd 1950-57	290	Ledig

Karlstad Kommun

Alster 1947-70	315	Helt klar	Jens-Åke Nilsson
Grava 1947-70	703	Helt klar	Jens-Åke Nilsson
Karlstad 1947-49		Adopterad	Fredrik Andreasson
Karlstad 1950-61	4 211	Adopterad	Fredrik Andreasson
Karlstads domk. 1962-70	2 572	Helt klar	Fredrik Andreasson
Nor 1947-70	1 068	Bör kompl.	Fredrik Andreasson
Norrstrand 1962-63	228	Bör kompl.	Fredrik Andreasson
Norrstrand 1964-66	375	Adopterad	Fredrik Andreasson
Norrstrand 1967-70	595	Helt klar	Fredrik Andreasson
Nyed 1947-70	1 228	Helt klar	Fredrik Andreasson
Segerstad 1947-70	102	Helt klar	Jens-Åke Nilsson
Väse 1947-70	838	Helt klar	Anette Carlsson
Älvsbacka 1947-70	187	Helt klar	Fredrik Andreasson
Östra Fågelvik 1947-49	120	Bör kompl.	Anette Carlsson
Östra Fågelvik 1950-70	545	Helt klar	Anette Carlsson

Kils Kommun

Boda 1947-49		Ledig	
Boda 1950-70	349	Helt klar	Värmlands SF
Frykerud 1947-70	697	Helt klar	Raymond Tryggvesson
Stora Kil 1947-70	1 186	Helt klar	Raymond Tryggvesson

Kristinehamns Kommun

Kristinehamn 1947-49		Adopterad	Fredrik Andreasson
Kristinehamn 1950-51	318	Adopterad	Härdis Lund
Kristinehamn 1952-67	2 984	Adopterad	Fredrik Andreasson
Kristinehamn 1968-70	675	Helt klar	Härdis Lund
Rudskoga 1947-49		Ledig	
Rudskoga 1950-70	300	Ledig	
Varnum 1947-70	214	Helt klar	Härdis Lund
Visnum 1947-49		Ledig	
Visnum 1950-70	695	Ledig	
Visnums-Kil 1947-49		Ledig	
Visnums-Kil	140	Ledig	
Ölme 1947-70	443	Helt klar	Härdis Lund

Munkfors Kommun

Munkfors 1947-70	1 300	Helt klar	Fredrik Andreasson
Ransäter 1947-70	401	Helt klar	Fredrik Andreasson

Storfors Kommun

Bjurtjärn 1947-49		Ledig
Bjurtjärn 1950-70	291	Ledig
Lungsund 1947-49		Ledig
Lungsund 1950-70	268	Ledig
Storfors kbfd 1947-49		Ledig
Storfors kbfd 1950-59	335	Ledig
Storfors 1960-70	428	Ledig

Sunne Kommun

Gräsmark 1947-49		Ledig
Gräsmark 1950-70	647	Ledig
Lysvik 1947-70	792	Bör kompl.
Sunne 1947-49		Ledig
Sunne 1950-70	2 373	Ledig
Sunne köping 1950-51	68	Ledig
Västra Ämtervik 1947-49		Ledig
Västra Ämtervik 1950-70	477	Ledig
Östra Ämtervik 1947-49		Ledig
Östra Ämtervik 1950-70	384	Ledig

Säffle Kommun

Botilsäter 1947-70	175	Helt klar	M. derNederlanden
Bro 1947-70	253	Bör kompl.	Fredrik Andreasson
Eskilsäter 1947-70	172	Helt klar	M. derNederlanden
Gillberga 1947-49		Ledig	
Gillberga 1950-70	461	Helt klar	Carl-Johan Ivarsson
Huggenäs 1947-70	108	Bör kompl.	Fredrik Andreasson
Kila 1947-49		Ledig	
Kila 1950-70	315	Helt klar	Carl-Johan Ivarsson
Långserud 1947-70	444	Helt klar	M. derNederlanden
Millesvik 1947-70	92	Helt klar	M. derNederlanden
Ny-Huggenäs 1970	7	Bör kompl.	Fredrik Andreasson
Svanskog 1947-49		Ledig	
Svanskog 1950-70	330	Helt klar	Marianne Magnusson
Säffle 1947-49		Ledig	
Säffle 1950-70	1 975	Helt klar	Carl-Johan Ivarsson
Södra Ny 1947-70	128	Bör kompl.	Fredrik Andreasson
Tveta 1947-49		Ledig	
Tveta 1950-70	189	Helt klar	Carl-Johan Ivarsson
Ölserud 1947-70	112	Helt klar	M. derNederlanden

Torsby Kommun

Dalby 1947-49		Ledig	
Dalby 1950-70	920	Ledig	
Fryksände 1947-49		Ledig	
Fryksände 1950-70	1 617	Bör kompl.	NordVärmlands SF
Lekvattnet 1947-49		Ledig	
Lekvattnet 1950-70	183	Bör kompl.	NordVärmlands SF
N. Finnskoga 1947-49		Ledig	
N. Finnskoga 1950-70	327	Ledig	
Norra Ny 1947-49		Ledig	
Norra Ny 1950-70	671	Ledig	
Nyskoga 1947-49		Ledig	
Nyskoga 1950-70	120	Ledig	
S.Finnnskoga 1947-49		Ledig	
S.Finnnskoga 1950-70	332	Ledig	
Vitsand 1947-49		Ledig	
Vitsand 1950-79	439	Bör kompl.	NordVärmlands SF
Östmark 1947-49		Ledig	
Östmark 1950-70	706	Bör kompl.	NordVärmlands SF

Årjängs Kommun

Blomskog 1974-49		Ledig	
Blomskog 1950-70	326	Ledig	
Holmedal 1947-49		Ledig	
Holmedal 1950-70	406	Ledig	
Karlunda 1947-49		Ledig	
Karlunda 1950-70	415	Ledig	
Silbodal 1947-49		Ledig	
Silbodal 1950-67	506	Helt klar	Christina Claeson
Silbodal 1967-70	116	Ledig	
Sillerud 1947-49		Ledig	
Sillerud 1950-70	554	Ledig	
Trankil 1947-49		Ledig	
Trankil 1950-70	241	Ledig	
Töcksmark 1947-70	444	Helt klar	Ingvar Olsson
Västra Fågelvik 1947-70	203	Bör kompl.	Ulla Hansson
Östervallskog 1947-49		Ledig	
Östervallskog 1950-70	269	Ledig	

Karlstads domkapitels arkiv finns på Värmlandsarkiv

av Carl-Johan Ivarsson

Sedan våren 2005 finns större delen av Karlstads stifts historiska arkiv på Värmlandsarkiv. Det handlar om domkapitlets, stiftsnämndens och biskopsämbetets arkiv. Eftersom det rör sig om för många okända arkiv så kan det vara på sin plats att göra en presentation i VärmlandsAnor.¹

Karlstads stift

Man skulle kunna beskriva Karlstads stift som en utbrytning ur Skara stift. En sådan historieskrivning är i allt väsentligt sann men vägen till att Värmland och Dalsland skulle bli ett särskilt stift med biskop i Karlstad är inte helt okomplicerad. Skara stift räknas som landets äldsta och träder fram i historiens ljus under 1000-talets första hälft. Västergötland var under medeltiden en av det svenska rikets viktigaste provinser och kristnades tidigt. Om detta vittnar bl. a. de gamla stenkyrkor som finns i trakterna av stiftsstad. I jämförelse med dessa var kyrkorna norr och väster om Väneren få och oansenliga. Landskapen Värmland och Dalsland spelade ingen större roll i svensk kyrkohistoria och framstod mest som ett bihang till det anrika Skarastiftet.

Med reformationen kom förändringar, inte bara i läran utan även i organisationen. Den gamla stiftsindelningen slogs sönder första gången 1557 när Värmland, Dalsland och tre häradar i Västergötland samt Lidköpings stad blev ett eget stift med kyrkoherden i Västra Tunhem som "ordinarius". Denna ordning kom endast att gälla under ett år, men en definitiv söndring av Skara stift ägde rum i samband med den liturgiska striden under Johan III:s tid. Kungens bror Karl var hertig av Södermanland, Närke, Värmland samt Vadsbo och Valle häradar i Västergötland. Karl ogillade sin brors kyrkopolitik och beskyddade de s. k. antiliturgiska prästerna. Eftersom biskopen i Skara var en ivrig anhängare av Jo-

han III:s idéer och dessutom inte ansågs kunna sköta de mer avlägsna delarna av sitt stora stift så utsåg hertig Karl år 1581 Jesper Marci till "superintendent" över prästerskapet i Värmland, Vadsbo och Valle.

1583 fick superintendenten sitt säte i den nya staden Mariestad. Vid denna tid började man på att bygga en stadskyrka i Mariestad som fick karaktär av domkyrka och som även kallas så fortfarande trots att ingen stiftschef bott i staden under de senaste 358 åren.

År 1647 flyttade nämligen superintendenten från Mariestad till Karlstad, som därmed blev stiftsstad. Värmland kom att spela en viktigare roll, befolkningen ökade och kyrkorna blev fler och förnyades. Först 1772 fick dock superintendenten titeln biskop, även om han ofta kallats så även tidigare. Dalsland hörde ännu en tid till Skara stift. Efter freden i Roskilde 1658 så utvidgades Karlstads stift med Dalsland och norra Bohuslän, medan Vadsbo och Valle häradar återgick till Skara stift.

Efter det att norra Bohuslän överförts till Göteborgs stift 1693 så har Karlstads stift omfattat Värmland och Dalsland – med några få undantag. Nysunds församling ligger i både Värmland och Närke eftersom Letälven utgör landskapsgräns. En liten del av Rämmens socken tillhör Dalarna. I modern tid har också några förändringar genomförts. Valbo-Ryr i Dalsland överfördes 1968 till Foss pastorat i Göteborgs stift, och Södra Råda lades 1974 till Amnehärads pastorat i Skara stift.

Domkapitlet

Ett domkapitel är ett kyrkligt organ med rötter i fornkyrkan. I den katolska kyrkan är domkapitlet en sammanslutning av präster som förrättar korbön och upprätt håller gudstjänsten i en domkyrka. Medlemmarna samlades dagligen i ett kapitel-

hus, där man läste ett kapitel ur Bibeln eller ordensregeln.

Under 1200-talet infördes domkapitel i den svenska kyrkoprovinsen. De fick ansvar för gudstjänsten i domkyrkan och för prästutbildningen. Verksamheten finansierades genom donationer och prebenden. Vid reformationen avskaffades domkapitlen i Tyskland men fortlevde i England. I Sverige begränsades deras verksamhet genom besluten vid Västerås riksdag 1527, men de återupplivades på 1600-talet. Något domkapitel i medeltida mening har alltså inte funnits i Karlstad.

Genom 1687 års förordning blev domkapitlen kollegiala myndigheter; biskopen var preses med lektorerna vid stiftsstadens gymnasium, eller i Uppsala och Lund professorerna i teologi som bisittare.

Domkapitlet antog och prövade prästkandidater och fattade beslut om prästvigning men hade länge sina viktigaste uppgifter inom skolans område. Domkapitlet fungerade också som en slags kyrklig domstol och kunde upplösa äktenskap genom skiljobrev. Tillsammans med biskopen skulle man svara för tillsyn över lära och liv i församlingarna och prästernas ämbetsförvaltning.

När det kyrkliga enhetssamhället bröts sönder genom sekularisering och folkväckelse var kopplingen mellan kyrka och skola inte längre så självklar. Alla lektorer var fram till 1800-talets mitt prästvigda. Senare kom lekmännen i majoritet i de flesta domkapitel. 1905 framtogs domkapitlen sin domsrätt över läroverken. 1932 inrättades stiftsnämnden som verkade för tillsyn och vård av den ekklesiastiska boställsjorden och annan kyrklig egendom och övervakade pastoratens förvaltning av prästgårdarna.

Genom 1936 års lag om domkapitel fick dessa en ny sammansättning med biskop, domprost, en präst och tre lekmän. 1958 upphörde domkapitlens handläggning av skolfrågor.

Ordföranden har ordet

Till skillnad från tidigare år har programkommittén tagit sig samman och redan nu skakat fram ett vårprogram för år 2006 som du finner på sidan 25 i detta nummer av VärmlandsAnor. En starkt bidragande orsak till den förbättrade disciplinen har varit att Släktforskarförbundet har utlyst Släktforskningens dag till den 18 mars att firas över hela landet, vilket fått oss att tänka till. I normala fall brukar vi ha vårt årsmöte sista lördagen i mars. Men vi kan ju inte ha två stora evenemang två lördagar i rad. Dessutom har Östfold Historielag inbjudit oss till gränsträff i Örje den 25 mars vilket vi inte vill missa, men som komplicerat det hela ytterligare. Lösningen har blivit att vi slår samman årsmötet med

Släktforskningens dag den 18 mars. Mycket glädjande är att Arkivcentrum Värmland vill uppmärksamma och delta i evenemanget. För övrigt vill jag rekommendera alla som kan, att komma till Örje den 25 mars. Det är alltid lika trevligt att träffa våra norska kolleger. Dessutom bjuds det på ett intressant föredrag av Per-Öivind Sandberg från statsarkivet i Hammar. Han är för övrigt medförfattare till den bästa handboken i norsk släktforskning som finns på marknaden.

Vår förträfflige sekreterare Gunnar Jonsson är nu färdig med beskrivningarna över samtliga värmländska socknar på föreningens hemsida Värmlandsrötter. Ett fantastiskt arbete som vad jag vet, det inte finns någon motsvarighet till hos någon annan släktforskarförening. För varje

socken finns historik, ortförteckning, litteraturhänvisningar, adresser till hembygdsföreningar och i förekommande fall vårt lokalombud, utgivna kyrkboksregister samt pågående registreringsprojekt. Och som krona på verket inleds varje beskrivning med en bild av församlingens kyrka. Allt det här är saker som vi ofta får frågor om via e-mail. Och då är det bekvämt att kunna hänvisa till respektive sockenbeskrivning. Rimligtvis får vederbörande då inte bara svar på sin direkta fråga utan han får även tips om andra saker som han kanske inte hade tänkt sig.

Lars Gunnar Sander

1989 skedde en ny förändring där den nya stiftsstyrelsen övertog viktiga delar av domkapitlets uppgifter. Stiftsnämnden blev egendomsnämnd och domkapitlet en renodlad statlig förvaltningsmyndighet. Sedan relationsändringen mellan kyrka och stat år 2000 har domkapitlets uppgifter preciserats till tillsyn över verksamhet i församlingar och stift, och granska hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och pröva deras behörighet.

Skilsmässor, lärare och präster

Vad kan då släkt- och hembygdsforskare hitta i Karlstads domkapitels arkiv? Tyvärr skadades arkivet mycket svårt vid Karlstads brand år 1865. Av det äldre materialet finns bara en del äldre handlingar från 1720 och framåt. Forskare som Fredrik Fryxell och Anders Lignell har dock gjort omfattande avskrifter av sådant som förstörts i branden.

Eftersom så mycket av domkapitlets verksamhet kom att ägnas åt skolan så kan man bland annat hitta sådant som folkskolinspektörens berättelser 1866-1958, ansökningar till skolsysslor 1866-1912

och folkskolereglementen 1880-1958 i arkivet, men också handlingar rörande de högre skolorna.

Det var svårt men inte omöjligt att upplösa ett äktenskap. Efter ett omfattande förliknings- och prövningsförfarande av både kyrkliga och världsliga myndigheter kunde skilsmässa komma ifråga. I domkapitlets arkiv finns bl. a. skiljobrevböcker 1863-1937 och ansökningar om skiljobrev 1865-1935. Där kan ibland bakgrunden till skilsmässan beskriven, eller också finns hänvisning till den domstol som handlagt ärendet.

Domkapitlets protokoll, diariéer och korrespondens behandlar prästerna och deras verksamhet ute i församlingarna. Av stort intresse är handlingar rörande biskopsvisitationer som också finns i biskopsämbetets arkiv. Ofta finns dock visitationshandlingar, även för äldre tid i de olika församlingsarkiven, i många fall levererade till Värmlandsarkiv ända till 1999. I arkivet finns också matriklar och förteckningar över präster och läroverkslärare 1873-1989.

Man kan också hitta intressant mate-

rial i stiftsnämndens arkiv, som är levererat för hela perioden 1932-1989. Bland annat finns en omfattande serie med handlingar rörande Alkvettern som överlämnades till stiftet av Katrinefors AB när stiftet övertog Alkvetterns brukskomplex.

Förteckningar till domkapitlets, stiftsnämndens och biskopsämbetets arkiv finns i Värmlandsarkivs forskarexpedition.

Källor:

Edestam, Anders: Karlstads stifts herdaminne från medeltiden till våra dagar (1965-75)

Olausson, Peter: Vägar till värmländsk historia (1999)

Nationalencyklopedin.

¹ Tack till Thomas Kvarnbratt och Peter Olausson för hjälp. För mer läsning rekommenderas varmt Peter Olaussons oumbärliga *Vägar till värmländsk historia*, framför allt sid. 227-235.

Jon Germundsson i Hognerud på Dalboredden

av Sten Høyendahl

Jon Germundsson har jeg funnet første gang i 1641 som oppsitter i Hognerud i Svanskog,¹ som den gang var et åttendedelshemman. Her bodde han hele sitt voksne liv. Strengt tatt er det historisk ukorrekt å skrive om Jon Germundsson i et värmlandsk tidsskrift, ettersom han selv anså seg som dalbo. Han bodde faktisk også i landskapet Dal i Älvsborgs län, men hans barn ble døpt i Svanskog kirke. Den sørvestre delen av Svanskog lå på Dalboredden, som i administrativ sammenheng allerede på 1500-tallet hørte til Mo socken og Tössbo härad i Älvsborgs län. Folk på Dalboredden hadde da også helt klare oppfatninger om hvor de hørte hjemme, og den lokale motstanden gjorde at området først i 1891 ble overført til Gillbergs härad.

Slagsmål på norsk jord

I februar 1652 hadde Jon Germundsson sammen med flere andre bønder fra Svanskog vært med til Oddevoll i Båhuslen, våre dagers Uddevalla som den gang var en norsk by. Utenfor byen ble de i kveldsmørket angrepet av to "öffuerdrukne" karer, en svartkledt og en rødkledt, og Sven Andersson i Bergane, Olof Andersson i Svensheden, Hans Torkelsson i Källtegen og Olof Persson i Bäckten ble slått ned med "handwick" eller "kulewik", åpenbart et håndvåpen. Også "gubben" Torkel Nilsson, Hans Torkelssons far, ble truet av den svartkledte: «om tu icke woro så gammal, som tu äst, skulle iagh slå huffuudh sönder på tigh». Torkel, som trolig var midt i femtiårene, lot seg ikke skremme så lett. Han tok derimot opp sønnens kjepp og slo overfallsmannen overende med tre slag.

Jon Germundsson hadde sett Torkel Nilsson slå ned den svartkledte, og da denne reiste seg for å hogge til Torkel, hadde Jon bedt ham «hålla frijth», holde fred. Dette gode rådet ble ikke fulgt, og Jon slo derfor til ham med en staur. Da

ble Jon angrepet av mannen i rødt, men sprang unna, og da han snudde seg så han at Olof Eriksson i Skålerud slo den rødkledte til jorden.

Den rødkledte overfallsmannen, Ivar Svensson fra Spikerud i Frändefors socken i Sundals härad, døde av sine skader. Saken fikk derfor et rettslig etterspill en måned senere, da Ivars slektninger anklaget Olof i Skålerud for å ha slått ham i tinningen med en staur og dermed forvoldt hans død. Olof i Skålerud hevdet at han ikke var "rätte Bannemanen", ettersom Olof i Svensheden hadde sett en kar hogge til Ivar tre ganger etter at han var blitt slått ned. Olof i Svensheden hadde imidlertid fått "elaka Huoffuudsåår" under slagsmålet, og kunne ikke bekrefte sitt tidligere utsagn.

Nemndemennene ga uttrykk for at de aldri hadde hørt at Olof i Skålerud "någon sin haffua warit bångstyrigh". Olof hadde handlet "aff rätta lijffz nödh" og ble frikjent for drapsbeskyldningene, men måtte likevel betale en betydelig pengesum til Ivar Svenssons slektninger.²

Strid i hverdagen

Jon Germundsson hadde sønnen Måns som stadig voldte ham bekymringer. I en rettssak fra 1656 hører vi at soldaten Sigfrid Torkelsson i Jordungen i Ör socken hadde tatt ei borse fra Måns og byttet bort denne til løytnant Ingel Svensson i Mo socken. Løytnanten forsvarte seg med at gutten hadde drevet jakt utenom lovlig tid. Måns kunne ikke nekte for at han nylig hadde skutt en jerpe på farens eiendom, og det hadde vært i forbudstiden. Han ble dømt til å bøte 6 ¼ daler, men løytnanten måtte levere våpenet tilbake til Måns og selv innstevne Sigfrid Torkelsson for å få tilbake sitt utestående.³

Anders Halvardsson i Näs kom i 1661 på høsttinget og klaget over at Jon Germundsson hadde spredt rykter om ham. Over hele Tössbo härad og Nord-

marken ble det snakket om at Anders skulle ha tatt livet av Måns Jonsson i Hognerud og drengen Lasse. Guttene hadde rømt fra tjenesten i Näs og sluttet seg til et følge, men Måns hadde nå vendt hjem fra Bergslagen. Jon sa at han aldri hadde trodd noe slikt om Anders. Han hadde riktignok nevnt det for en person, men da var ryktet allerede spredt vidt og bredt av den norske landløperen Truls, som hadde tjent hos Anders. Jon ble derfor frikjent, og "Skamrycktet" om Anders ble erklært ubegrunnet.⁴

På vårtorget 1664 ble Lars Nilsson i Källtegen dømt til å betale 3 mark for «en Blånad» han hadde gjort på Jon Germundsson.⁵ Det var gammelt uvennskap mellom de to grannene. Ti år tidligere hadde Jon trukket Lars for retten, ettersom Hognerudkverna brant ned mens Lars malte der. Lars hadde gjort opp ild inne i kvernhuset, og dermed opptrådt uaktsomt. Det ble den gang oppnådd forlik om at Lars skulle gi Jon 6 riksdaler for skaden, sette opp ny kvernstein, bygge halvparten av et nytt kvernhus og tekke dette.⁶

Jon Germundsson kan ikke sees nevnt etter 1667, og var trolig død da eller hadde oppgitt bruket. Sønnen Erik overtok, men den vidløftige Måns hører vi ikke mere om. Erik Jonsson var trolig født rundt 1640. Høsten 1671 hadde Lars Olsson i Gränsjön klaget Erik inn for tinget, ettersom han hadde tatt en okse på för som senere døde. Det endte med forlik, og Erik skulle skaffe Lars en jevn god okse.⁷

Segersbyn i Åmål

Våren 1695 ble det holdt skifte etter Engelbrekt Germundsson i Segersbyn i Åmål, som hadde etterlatt seg enken Marit Olsdotter, men ingen barn. Hans søsken var dermed berettiget til arv, men flere av disse var åpenbart døde. Blant Engelbrekts arvinger finner vi Erik Jonsson i Hognerud. De øvrige var hans yngste bror

Torsten Germundsson i Jakobsbyn, den «gamble» broren Olof Germundsson i Segersbyn, korporal Germund Olsson som også var fullmektig for sine søsken, Olof Jonsson i Segersbyn som også representerte sine søsken, Erik Andersson i Henebyn for sine søsken, Nils Jonsson i Låbyn på sine og søskens vegne og Germund Gunnarsson i Baggerud.⁸ Erik Jonsson arvet da også jordegods i Segersbyn, men ikke av særlig verdi. I januar 1700 solgte Erik og de andre arvingene sine andeler til Matts Olsson i Segersbyn, og på Eriks hånd ble det 3 riksdaler og 16 öre.⁹

Navnet Germund var ikke særlig utbredt på denne tiden. Når Erik Jonsson i Hognerud var blant arvingene i Segersbyn, betyr dette med stor sannsynlighet at hans far var bror til den avdøde Engelbrekt Germundsson. Deres far, Germund Jonsson i Segersbyn, møter vi i rotelängdene for 1641¹⁰ og 1649,¹¹ og han var trolig født i 1570-årene. I 1653 hadde sønnen Olof Germundsson overtatt.¹² På vårtinget 1654 ble Anders Håkansson i Henebyn dømt til å betale Germund Jonssons arvinger 16 lodd brutt sølv eller 6 mark koppermynt for hvert lodd i tillegg til en daler sølvmynt. Det ble også avsagt kjennelse for at Ingerd Germundsdotter skulle få bruke sin lott i Segersbyn året ut, men hun måtte da se seg om etter annen jord.¹³

Fra begynnelsen av 1660-årene nevnes Jon Germundsson i Segersbyn en rekke ganger parallelt med Jon Germundsson i Hognerud. Germund Jonsson i Segersbyn hadde etter alt å dømme to sønner ved navn Jon. Vi finner på denne tiden mange eksempler på at to søsken hadde samme navn.

Nye generasjoner tar over

Erik Jonsson i Hognerud var sannsynligvis gift med Ingerd Ivarsdotter. Han døde i 1716, men på det tidspunktet hadde sønnen Börje Eriksson overtatt. Börje hadde i 1695 giftet seg med Gunilla Svensdotter fra Trönnevik. Om disse to og deres barn, blant dem korporal Erik Börjesson Werre, kan man lese i min artikkel i VärmlandsAnor nr 3/2004, "Slektsnavnet Werre i Svanskog". Pommern-veteranen Erik Werre bodde i Hognerud i mange år, men flyttet rundt 1773 med sin familie til det nærliggende Bodane.

"Nödgas jag härmed att förefalla besvärlig..." Ett kravbrev från 1881

Kila i Wermland den 22 November 1881

Wågmästaren och Riddaren
Högädle H Herr P. Larsson
Åmål

Under den 16 nästlidne September innevarande år afsände undertecknad per posto en vördsam skrivelse till H Herr Wågmästaren och Riddaren samt anhöll ödmjukeligen deruti, det täcktes H Herr Wågmästaren och Riddaren godhetsfullt tillsända mig vanlig godtgörelse för timmerslussning och landlega, som för H Herr Wågmästarens och Riddarens räkning förekommit här vid Kila prestgårds Vattenverk och strandegor under åren 1880 och 1881, men jag har, underligt nog, på samma min per posto afsända ödmjuka skrivelse ännu inte haft äran att få emotse och inhemta något benäget svar.

Tillfölje af detta besynnerliga förhållande nödgas jag härmed att förefalla besvärlig med denna min förnyade ödmjuka skrivelse angående samma ersättningsfråga, och vågar jag vördsammast anhålla, att blifva benäget upplyst om förhållandet samt att tillika på samma gång även mottaga den slussnings- och landlegogottgörelse för ifrågakvarande timmer, som mig lagligen och rättvisligen bör tillkomma.

De personer, Kyrkovärden Hans Andersson hemmanet Rud och hans gifte son Johannes Hansson hvilka här haft med H Herr Wågmästarens och Riddarens ifrågakvarande timmerslussning och timmerflötning att beställa, hafva för mig uppgifvit att år 1880 slussades 519 tolfter timmer och innevarande år 1881 slussades 373 tolfter, sålunda inalles 892 tolfter, om dessa uppgifter äro med rätt förhållande överensstämmande, hvilket jag naturligtvis icke är i tillfälle att kunna kontrollera så skulle, enligt vanlig taxa, för ifrågakvarande timmers slussning och landlega vid Kila prestgårds vattendrag uppgå till 446 kronor.

Med utmärkt högaktning
har jag äran teckna
Ödmjukast
L Edgren
Kyrkoherde

Avskrivet och insänt av Lars Larsson, Halmstad.
Originalen finns i Åmåls kommunarkiv

Fotnoter

¹ Krigsarkivet (KA), Dalsland, Mo socken, roterings- og utskrivningslängd 1641.

² Göta Hovrätt (GH), Tössbo härad (Tö hd), dombok (1652), ting 23. og 24. mars 1652, Torpane i Tydje. De andre bøndene fra Svanskog som var med ved Oddevoll var Hans Persson i Hedane, Måns Bryngelsson i Krubbenäs og Anders Andersson i Skarbol.

³ GH, Tö hd, dombok (1656), ting 11.-12. juli 1656, Åmål.

⁴ GH, Tö hd, dombok (1661), ting 18.-19. okt. 1661, Åmål.

⁵ GH, Tö hd, dombok (1664), ting 4.-6. april 1664, Åmål.

⁶ GH, Tö hd, dombok (1653), ting 17.-19. okt. 1653, Torpane i Tydje.

⁷ GH, Tö hd, dombok (1671), ting 16.-18. okt. 1671, Torpane i Tydje.

⁸ GH, Tö hd, dombok (1695), ting 30.-31. mai 1695, Torpane i Tydje.

⁹ GH, Tö hd, dombok (1707), ting 14.-16. jan. 1707, Lunden i Ånimskog.

¹⁰ KA, Dalsland, Åmål socken, roterings- og utskrivningslängd 1641.

¹¹ KA, Dalsland, Åmål socken, rotelängd 1649.

¹² KA, Dalsland, Åmål socken, rotelängd 1653.

¹³ GH, Tö hd, dombok (1654), ting 3.-4. mars 1654, Torpane i Tydje.

Sjuglasvagnen och konstsamlingen i Älvsbacka

av Bengt Antonsson

I Virsbo kyrka döps sedan 1982 barnen i en dopskål, skänkt av Margareta Lagercrantz. Dopskålen användes vid Wilhelm Croneborgs dop i Wien 1826 och Hedvig Croneborgs dop i Älvsbacka 1864.

Herman Lagercrantz fru Hedvig Croneborg kom från det värmländska Östanås med Älvsbacka bruk. Hennes farmor var Barbara (Betty) von Geymüller, vacker, begåvad och rik dotter till en av Europas mest betydande bankirer som bodde i Palais Geymüller bredvid Hofburg i centrala Wien och som dessutom ägde några vackra slott runt om staden, bland andra Pötzleinsdorf.

Bankirfirman ärvdes av en bror till Betty och gjorde därefter snart konkurs. Nutida wienare vet berätta att detta berodde på att Geymüllers var enda icke-judiska bankhus i Wien. Verkligheten var den att unge Geymüller gift sig med en utomordentligt slösaktig och nöjeslysten dam som via slottsköp och tillställningar i Wiener societeten förödde arvet.

Den talangfulla Betty fick konstnärlig utbildning i musik och målning och träffade den svenske chargé d'affaires Ulric Croneborg. De gifte sig och maken for till Sverige för att ordna bostad.

Utsikten från matsalen på herrgården i Östanås var det vackraste han sett, han köpte Bruket för den rikliga hemgiften och sände bud efter hustrun. Bruket betalades kontant med gulddukater, hemförda i kappsäck från Wien. Betty och den 1-åriga sonen Wilhelm (Hedvigs far) fördes i sjuglasvagn och medföljande packvagn från Wien till Värmland 1827. Praktvagnen hade den österrikiska bankirfamiljen von Geymüllers vapen på dörarna och trespannets seldon. Sjuglasvagnen med seldon för sex hästar har i senare tid försvunnit från vagnslidret på Östanås. Hedvigs dotter Eva har berättat hur spännande det var att som liten i sjuglasvagnen höra hela historien berättad av sin mor.

Betty var duktig konstnär vilket framgår av bevarade blomstermålningar, broderier och sömnader men också konstsamlare. Den 15 november 1829 förvärfade hon en särdeles förmälig samling om 128 oljefärgstaylor för 22 000 Riksdaler Banko från ståthållaren Johan Adam von Gerdten.

Hovmarschalken Ulric Croneborg avled 48 år gammal, enligt gravvården på Älvsbacka kyrkogård

Betty överlevde maken i 22 år. Hon var - helt oberoende av den stora förmögenheten - utan tvivel en personlighet, som var sin make avgjort överlägsen, skriver sonens sonson i en släktkrönika från 1959.

Östanås hade 1827 andra tillgångar utöver utsikten från matsalsfönstret. Herrgården var enligt Erik Gustaf Geijer Värmlands vackraste. Hans sakkunskap får inte ifrågasättas, hans släkt residerade på grannherrgårdarna Ransäter, Ransberg, Uddeholm, Brattfors, Fösked, Lindfors, Persberg och Hedenskog för att nu bara nämna några. Bruket, grundat 1642, var byggt runt 4 vattenfall med uppifrån räknat stångjärnsmedja, plåtsmedja, ytterligare en stångjärnsmedja och längst nedströms, manufaktursmedja med knipp- och spikhammare. Dessutom fanns hytta i Svartå, gruvandelar i Nordmark, många lantegendomar och ca 30 000 hektar skog.

Två generationer Croneborg utvecklade Älvsbacka till ett av Värmlands mäktigaste bruk. Det råkade hamna vid sidan av järnvägarna och dess ur trafiksynpunkt omöjliga läge förklarar brukets undergång. Vare sig arv från bankirfamiljen i Wien eller försäljningarna ur Bettys konstsamling med 100-tals förstklassiga verk av italienska, holländska, tyska, franska och svenska mästare, bland andra Rembrandt, Rubens, van Dyck, Terborch och Tizian räckte att täcka förlusterna. Det kanske berodde på dåliga priser på konst. Efter den första auktionen i Stockholm av

fyra fyllda lårar klagar Betty i brev från Östanås över det och tillägger här i rummen synes ej ett spår av denna förändring, utom på några ställen, där tavlorna äro glesare uppsatta.

De höga transportkostnaderna skulle förbättras av den 1887 i England köpta landsvägslokomobilen Howard som med tillkopplade släpvagnar skulle transportera gods de 7 kilometrarna från hamnen i Råglanda till järnvägstationen i Molkom. Förbönderna uppvaktade Oskar II och krävde förbud eftersom Howard tog från dem deras möjligheter till försörjning på forkörning och kraftigt ökade kostnaderna för vägunderhåll. Om protesterna var framgångsrika eller vägarna inte bar landsvägståget är oklart, i varje fall togs Howard ur trafik 1892 och såldes 1895 till ett tegelbruk i Alster.

Efter konkursen 1893 skingrades tillgångarna. Uddeholm och Mölnbacka-Trysil tog över var sin del av skogen, Svartå hytta blåstes ned för sista gången 1893, i Östanås lades 1888 års martinverk ned 1893 och sista stålet valsades 1894. Östanås herrgård, förvandlad till Älvåsens skyddshem, brändes ned söndagen den 7 november 1915 av vanartade gossar som landstinget tagit om hand för vård och fostran enligt 1902 års lag.

Konstsamlingen

Ståthållaren Johan Adam von Gerdten, född 1767, var son till en kapten vid Österbottens regemente. Han tjänstgjorde som kammarpage hos Gustaf III, blev överstelöjtnant vid generalstaben, generalintendent vid reservarmén under Armfelt och slutade som ståthållare på Strömsholms slott till sin död 1835. Han var en god landskapsmålare och tecknare, utbildad under ledning av Elias Martin och gav ut tillsammans med den franske grafikern Cordier de la Bonville Voyage pittoresque de la Suède med västsvenska motiv. Han förlovade sig 32 år gammal

med den 13-åriga Charlotte Löwenhielm, rik arvtagerska till Apertin i Värmland. Hon såg till att förlovningen bröts och gifte sig istället med brodern Emil Adam von Gerdten som hon träffade när han skulle tala henne tillrätta sedan förlovningen brutits. Johan Adam förblev ogift.

Charlotte blev en originell, ryktbar, beryktad och bördstolt grevinna vars uttalade ännu bevaras av värmlänningarna

I min ungdom
hette landshövdingen i Karlstad
von Rosen,
nu heter han Ekström,
och så heter min kusk.
Biskopen hette Schröderheim,
nu heter han Sundberg,
och så heter min rättare.
Regementschefen hette Cederström,
nu heter han Wikander,
och så heter min hushållerska.

Hon påverkade ofördelaktigt det värmländska järnvägsnätet. Hon ordnade ett oförglömligt invigningskafferep med 15 damer och en karl, kammarherre Rudolf Cederström, i det nybyggda kabinettet (utedasset) på Apertin med 9 platser och högklassiga tapeter. En tapetvåd finns nu på Nordiska Museet och inbjudningskortet med meny på Värmlands museum. Hon kom att blandas in i Frödings konflikt med landshövdingen och helt fel beskrivas som den elaka Gamle grevinna på Gampertin. Dikten dödskallemärktes trots stora förtjänster av societeten i Karlstad, den beskrev livet på en herrgård lika realistiskt som Den gamla goda tiden berättade om förhållandena vid smältsmedjan.

Johan Adam hopbragte konstsamlingen under den oroliga Napoleontiden med bland andra 4 verk av Tizian, av Rembrandt, Rubens, van Dyck, Caravaggio och Andrea del Sarto. Kostnaden översteg von Gerdten's resurser. Samlingen, 128 tavlor, fick säljas 1829 för 22 000 riksdaler banco och köpare blev sedermera hovmarskalken Ulric Croneborg. Efter dennes död 1844 måste delar av samlingen, 55 tavlor eller 4 lärar, säljas på en misslyckad auktion i Stockholm som endast gav ca 1 500 riksdaler.

När Älvsbacka Bruk fick ekonomiska bekymmer i början av 1890-talet beslöts i samråd med störste fordringsägaren, firma Fr. Malm & Co i Göteborg, att samlingens utländska del, 74 konstverk, skulle säljas på auktion i Paris i juni 1892. Auktionen blev ett totalt misslyckande, de

Lena Flinck-Maechel till minne

Lena Flinck-Maechel, vän och kollega på Arkivcentrum i Karlstad, har avlidit. Det kom så oväntat, det gick så hastigt, en vanlig dag på jobbet i början av oktober månad. En hjärtinfarkt mitt i livet - Lena blev inte mer än 54 år.

Lena var en profil inom arkivvärlden och den värmländska kultursfären. Hennes yrkeskarriär startade redan i mitten av 70-talet, när hon fick jobb som arkivarie inom Johnssonkoncernen. År 1983 fick hon anställning på Folkrorelsernas arkiv för Värmland, där hon blev en stor tillgång inte minst i arkivets omfattande publika verksamhet; hon trivdes som fisken i vattnet när det var dags att göra utställningar, ha visningar eller ordna föreläsningar.

Lena stannade på Folkrorelsearkivet fram till 1997, åren 1992-1994 som t f arkivchef. År 1997 blev hon arkivchef för Arkiv Västmanland. Hon slutade där våren 2002, då hon flyttade hem till Värmland och fick tjänst som arkivarie på Värmlandsarkiv.

Lena hade med stort mod och sin vanliga obändiga stönighet för några år sedan kämpat sig igenom en svår cancer och var, som vi som jobbade med henne upplevde det, trots smärtor åter i gott slag. Det behövdes också inte minst under det senaste året, när Lena hade huvudansvaret för den väldiga flytten av Värmlandsarkivs många hyllkilometrar med arkivhandlingar till den nya depån i Zakrisdal. Lena hade också under årens

lopp många engagemang vid sidan av jobbet i olika föreningar med kulturell och värmländsk profil - som t ex Värmländsk Kultur, Karlstads Hembygdsförening, Carlstads-Gillet och Humanistiska Förbundet i Karlstad. Hon deltog med liv och lust också på olika släktforscardagar genom årens lopp och sysslade själv med släktforskning när tiden tillät

Vi som kände Lena känner också förlusten av hennes värme, hennes energi, hennes skratt. Vi kommer alltid att minnas henne, och det med stor glädje över att ändå fått tillfället att möta henne och arbeta tillsammans med henne, under lång tid eller kort.

Peter Olausson

Referenser:

- Alsterlind, Frej: Bygata och kyrkväg (1976)
- Croneborg, Rutger: Anteckningar rörande adliga ätten nr 494 Croneborg (1959, otryckt)
- Croneborg, Rutger: Den von Gerttenska tavelsamlingen (1973, otryckt)
- Wiberg, Åke: Apertin. En värmlandsgårds historia (1960).

flesta tavlorna ansågs vara kopior och sedan omkostnaderna dragits av gav auktionen endast något mer än 6 000 kr. Såväl Älvsbacka Bruk som Fr. Malm & Co gick snart därefter i konkurs.

Några år senare kunde Betty Croneborg i Paris återköpa en liten madonna av Andrea Sacchi för 40 francs, det pris konsthandlaren betalt på auktionen.

Ur andra medlemsblad

Värmlänningar

AnletsBladet 2005:3 (Botvidsbygdens Släktforskarförening) Riksten – dess torp och torpare av *Lars Gunnar Lindström*: torpet brukades 1841-1867 av Jan Jansson Sandberg född 1815 i Kil.

AnRopet 2005:3 (StorStockholms Genealogiska Förening) Tvillingar och trillingar födda olika dagar: bl a makarna Johannes Jansson och Anna Andersdotter i Näs, Brunskog, som fick trillingar 1885.

Diskulogen nr 70 (Föreningen DIS) Visst finns det tvillingar och trillingar födda olika dagar: exempel från Färnebo och Brunskog.

Medlemsblad 2005:2 (Nordanstigs Bygd- och Släktband Forskarförening) Ang fotot "Hem från fisket" i nr 1:2004 av *Bengt Koskela*: bl a Maria Idén gift Dahlberg född 1891 i Sörfjärden, Gnarp och död 1986 i Filipstad.

Slegt med Engelbrekt? (Släkt- och Bygdeforskarföreningen Engelbrekt) Sven Cleophas, bruksförvaltare på Gäsjö av *Bengt Karlsson*: Cleophas bodde 1866-1869 i Lungsund där hans hustru Thora Maria Nicolina Ståhl var född 1849.

Tunarötter 2005:3 (Föreningen Släkt och bygd i Borlänge) Efterlysning avseende Avundsåsen i Södra Finnskoga.

Övrigt

Anbladet nr 81 (Norrtälje Släktforskarförening) Barnmorskorna inom förlösningsvården av *Birger Lundqvist*.

AnKnytningen 2005:4 (Nyköping-Oxelösunds Släktforskarförening) Spaniska sjukan av *Monica Gustafsson*.

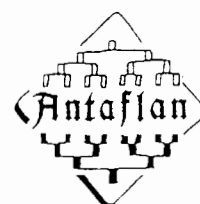
KGF-Nytt nr 90 (Kronobergs Genealogiska Förening) Salpetersjudning – hur gick det till? av *Niclas Rosenbalck*.

KLGF-bladet nr 56 (**Kalmar läns Genealogiska Förening**) Lathunden eller konsten att kartlägga en person in i minsta detalj.

KLGF-bladet nr 57 (**Kalmar läns Genealogiska Förening**) Kusin, syssling, brylling och pyssling – bakgrunden till våra släktskapsord av *Mariika Lagervall*.

Lundagenealogen 2005:2 (Lunds Släktforskarförening) Källor för hembygdsforskning av *Guno Haskå*.

Släktforskaren 2005:2 (Helsingfors Släktforskare r.f.) Skrivning av namn i genealogisk text på svenska.

Nr 119

Min morfar Anders Edén härstammar via sin farfars mor, Maria Engelbrektsdotter, från Halvard Bryngelsson (1672-1753). Denne betraktas som stamfader för den kända Klefmarkska släkten. Dess släkt-historia har utforskats av Eskekärr-Tomasbolssläktens i Dal släktförening. De skrifter, som föreningen gett ut, har givit oss många värdefulla upplysningar. Min morfars far, Engelbrekt Edén, tog sig namnet Edén efter sin födelseförsamling, Dals Ed. I denna församling låg nämligen hemmanet Klefmarken, där han föddes. Han blev komminister i Ransäter 1860 och dog där 1887.

Via morfars morfar kommer vi in på släkten Billvall och når fram till Mattias Bille, prost i Umeå och gift med Margareta Wallvik. Hon hade i sin tur en syster, som hette Elsa Wallvik och var Selma Lagerlöfs mormors farmors mormor.

Via morfars mormor kommer vi i kontakt med släkterna Hedblad, Holmgren och Luthman, där flera var brukspatroner i Västmanland eller gifta med sådana.

Ulf Callert
Trappan 1a
791 37 Falun
ulf.callert@telia.com

The Swedish Bridge Conference

Sista helgen i september 2006 så kommer Karlstad att vara en tvåspråkig stad. Då genomförs nämligen The Swedish Bridge Conference, ett samarrangemang mellan Swedish Council of America, Emigrantregistret och Sveriges Hembygdsförbund. Konferensen är riktad till både amerikaner och svenskar.

Swedish Council of America är en samlande organisation för mer än 300 organisationer i USA, Kanada och Sverige som arbetar för att främja det

svenska kulturarvet i USA och Kanada och stärka banden mellan Amerika och Sverige.

Konferensen kommer att behandla aspekter på den gemensamma historien men också vara ett forum för utbyte av tankar, kunskap och erfarenheter om utbytet mellan Sverige och USA. I det nyligen utsända programmet kan man läsa att det planeras ett stort antal workshops inom så olika ämnen från släktforskning till svensk mat. Huvuddelen av programmen

äger rum på Carlstad Conference Center.

Konferensen kommer också att innehålla en dag fylld av exkursioner till olika platser i Värmland, Närke och Dalsland.

The Swedish Bridge Conference inleds onsdagen den 27 september och avslutas med svenskamerikansk högmässa i domkyrkan söndagen den 1 oktober. För mer information kontakta Emigrantregistret i Karlstad, tel. 054-617720.

Antavla nr 119	Upprättad för komminister Anders Edén, f. 28/7 1853 i Kristinehamn(S)				mf(6) t. Ulf Callert. Orter i (S) lån om inte annat anges	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V		
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2. <u>fär</u>	Svensson	Asmundsson, Sven. Advokat, bonde	Helgesson, Asmund	Asmundsson, Helge. Bonde, klockare	Gesäter(P) - Gesäter(P)	
Edén	Johan	f. 1748, Gesäter(P), Gesäters by	Gesäter(P) - 1766, Gesäter(P), Gesäter	Pedersdotter, Helga	Lia(?) - Gesäter(P), Gesäters by	
Johan <u>Engelbrekt</u>	Bonde, riksdagsman	d. 28/4 1804, Dals-Ed(P), Klevmark.	Svensdotter, Cecilia			
Komminister	f. 3/4 1779		8 d. 1776, Gesäter(P), Gesäters by			
f. 8/9 1807	Dals-Ed(P), Klevmarken	Engelbrektsdotter, Maria	Halvardsson, Engelbrekt. Bonde, riksd.m	Bryngelsson, Halvard. Bonde	1672, Nössemark(P) - 1753, D-Ed(P)	
Dals-Ed(P), Klevmarken	d. 22/4 1861	f. 29/12 1748, Dals-Ed(P), Klevmark	1715, Dals-Ed(P) - 1800, Dals-Ed(P)	Jonsdotter, Dordi	1677, Dals-Ed(P) - 30/12 1752, Dals-Ed(P)	
d. 30/8 1887	Ransäter, Uddersrud	d. 1810, Dals-Ed(P), Klevmarken	Jonsdotter, Elin	Eriksson, Jon	d. Dals-Ed(P), Tingvall	
Ransäter, Klaraborg	g. 18/11 1806	4	9 1715, Dals-Ed(P) - 1804, Dals-Ed(P)	Svensdotter, Karin		
g. 27/7 1847	Andersdotter	Asmundsson, Anders. Bonde	Helgesson, Asmund			
	Karin	f. 1757, Gesäter(P), Gesäter	Se nr 16			
Nr 1. <u>ansökare</u>	f. 10/4 1782	d. 1814, Gesäter(P), Gesäter	Svensdotter, Cecilia			
Edén	g. 7/11 1777	10 Se nr 17				
Anders Botvid	Gesäter(P)	Eriksdotter, Sara	Bryngelsson, Eric. Nämndeman			
Komminister	d. 30/4 1845	f. 1759, Töftedal(P), Bön	1723, Töftedal(P) - 1803, Ödeborg(P)			
f. 28/7 1853	Rännelanda(P), Östby	d. 1827, Gesäter(P), Näs	Toresdotter, Catharina	Mattesson, Tore. Soldat	1675, Norge - 10/1 1770, Töftedal(P)	
Kristinehamn	5	11 1736, Töftedal(P) - 1802, Töftedal(P)	Hof, Johan Andersson. Tullinspektör	Halvardsdotter, Kari	1705, Dals-Ed(P) - 1779, Töftedal(P)	
d. 21/3 1939	Billvall	Billvall, Claes. Tullöverinspektör	11/2 1699, Hova(R) - 1764, Hova(R)	Hof, Anders Persson. Tullnär	1680, Finnerödja(R) - 1716, Hova(R)	
Dalskog(P), Sand	Anders	f. 27/2 1745, Hova(R)	Bill, Catharina	Bille, Matias. Kyrkoherde	1648, Säbrå(Y) - 1710, Umeå(AC)	
	Inspektör, bruksförvalt.	d. 9/4 1818	12 30/11 1706, Umeå(AC) - 1776, Hova(R)	Wallvik, Margareta	23/4 1671, Falun(W) - 1709, Umeå(AC)	
Magnell	f. 12/4 1777	g. 24/11 1769	Söderqvist, Anders. Kommissarie			
Johanna Elisabet	Hova(R), Nyängsholm	f. 19/12 1745, Odensåker(R)	Bodell, Margareta			
f. 25/1 1859, Kristineh.	d. 21/10 1826	6	13			
Nr 3. <u>mör</u>	Sunne, Rottneros	g. 13/2 1812				
Billvall	Hedblad	Hedblad, Johan. Brukspatron	Jansson, Johan. Masmästare			
Johanna <u>Matilda</u>	Jeanette Christina Eleon.	f. 2/1 1741, Grythyttan(T), Heden	f. 1702, Grythyttan(T)			
f. 9/4 1816	f. 28/2 1787	d. 3/5 1806, Nora(T), Stadra	Eriksdotter, Christina	Ersen, Erik	d. Grythyttan(T), Heden	
Grythyttan(T)	Karlskoga(T), Karlsdal	g. 24/1 1784	14 f. 1710, Grythyttan(T), Heden	Karin		
d. 14/5 1908	d. 23/9 1863	Holmgren, Anna Catharina	Holmgren, Olof. Brukspatron	Persson, Petter. Bergsman i Filipstad, Torskbäcken		
Karlstad	Ransäter, Uddersrud	f. 14/9 1767, Grythyttan(T), Rockes.	1719, Färnebo - 1786, Grythyttan(T)			
	7	d. 19/6 1837, Nora(T), Stadra	Luthman, Ulrika Eleonora	Luthman, Carl Daniel. Brukspatron	1706 - 12/1 1768, Karlskoga(T)	
5/2 2004		15 9/12 1742, Kalmar(H) - 1814, Klara(A)	Dahlström, Clara	Dahlström, Clara	15/11 1716, Degerfors(T) - 1754, Karlskoga(T)	

Nr 120

Ett julminne från Sunnemo

Av Berit Nilsson Bassett

I VärmlandsAnor 2004:1 publicerade vi en artikel av Kerstin Prånge om torpet Kvistberg i Sunnemo. Vid samma tillfälle fick vi från Inger Prånge till redaktionen tillsänt ett julminne från Sunnemo kyrka, skrivet av Berit Nilsson Bassett, Vancouver, Kanada, född 1921, dotter till Ivan Nilsson från Kvistberg. Så här kunde en jultorgon på den värmländska landsbygden gå till på mitten av 1920-talet.

Det är juldagsmorgon. Mor ropar åt mig att vakna, mina ögon är tunga av sömn. Gårdagen hade varit full av händelser, för i Sverige är julaften den stora dagen, då man äter den speciella julmaten och delar ut julklapparna.

Idag är det Juldagen. Jag är fem år gammal och för första gången i mitt liv får jag följa med mina föräldrar till kyrkan för att fira Julotta.

Det tar inte lång stund att klä på mig. Kanske är en av orsakerna att det är så kallt i huset. Alla eldar har brunnit ut under natten och ingen ny har tänts upp. Efter en enkel frukost med bröd och ost är vi klara att åka. Kyrkan ligger många kilometer bort och min far väntar otåligt utanför trappan med häst och släde. Hästen är försedd med bjällerkrans. Två törvedsbloss brinner i säkra hållare. Klockan är fem på morgonen och det är fortfarande mörkt. Jag är insvept i skinn och sitter bredvid min mor, bakom oss på kuskbocken sitter far. Det är så vackert med stjärnorna som blinkar på himmelen och den spröda snön som knastrar under medarna. Bjällrorna klingar för varje rörelse hästen gör. Det låter som om de spelar en melodi. När vi närmar oss kyrkan kan vi höra kyrkklockan och häst-

Berit 5 år gammal.

bjällrorna hörs från alla håll. Luften är fylld av musik och jag är säker på att ljudet når hela vägen upp till himmelen där Jesus sitter och tittar ner.

Sedan vi kommit fram ställs hästen in i ett stall och vi är redo att gå in i kyrkan.

Gudstjänsten har redan börjat när vi kommer in i kyrkan. Församlingen står upp och sjunger den gamla julpsalmen "Var hälsad sköna morgonstund". Jag är överväldigad av altarets skönhet och prästen i sin vita skrud. Ljuskronorna i taket är tända och när jag ser nedåt kyrkgången ser jag att varje bänk har ett brinnande ljus. Lågorna flämtar och kastar skuggor på väggarna.

Kyrkan är varm och skön. Jag sitter mellan far och mor och känner mig mycket trygg.

Prästens predikan gör inget större intryck på mig, men alla dessa ljus och sånger är något jag aldrig kommer att glömma.

Ovanstående minnen nedskrivet år 2000.

Då jag nyligen fick låna tio årgångar av Värmlandsanor, tyckte jag nog att anorna för Sophie Aurén, f. Stockhaus, (min farmors mor) kunde passa hos er, när sådana namn som Frychius och Kolmodin förekommer. Där har man haft en del gratis i form av herdaminnen med mera. Men Helena Frychius hade ju en syster "Stor-Mamsella" Lisa Maja, f. 1780 och död 1846, omskriven en hel del. Det spännande med farmors mor är även att hon växte upp vid Mälsåkers slott ej långt från Mariefred, dotter till inspektoren Stockhaus. Ja, Stockhaus är ju en smedsläkt. Av hans bouppteckning framgår att de var rätt välbärgade. Man umgicks med "bättre folk" och farmors mor gifte sig tack vare detta med en skollärare och organist, som tjänstgjorde vid Taxinge-Näsby, där slottsherren sponsrade byskolan. Den mannen hette Nils Petter Aurén, född i Våthult (F) 1827 och familjen kom 1866 till Mössebergs Vattenkuranstalt vid Falköping där Nils Petter blev dess förste kamrer. Min farmor och hennes syskons uppväxt där har jag skildrat i en artikel i Falbygdsanor ifjol.

Källor:

Anrep: Svenska släktboken
Dalslandsprojektet i Mellerud
Familjearkiv
Jan Eurenus databas
Karlstads stifts herdaminne
Mats Hallerby
Ove Renger
Släktutredning – Stockhaus
Stockhaus Åberg
Strängnäs stifts herdaminne
Svenska Släktkalendern
Svenska smedsläkter
Övre Fryksdalen

Bo Nordenfors
Tage Erlanders väg 62
227 62 Lund
bo_nordenfors@hotmail.com

www.genealogi.se/varmland

Upprättad för Fru Sophia Stockhaus, f 19/3 1826 i Ytter-Selö(D)					fm m(11) t. Bo Nordenfors. Orter i (S) lån om inte annat anges	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V		
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2, far	Stockhus	Stockhaus, Mats. Förtennare	Stockhus, Peter Eriksson. Plåtsmedmäst	Stockhaus, Erik Johansson. Plåtsmedm.	1670, Gunnilbo(U) - 1756	
Stockhaus	Per	f. 6/2 1736, Gunnilbo(U)	1703, Gunnilbo(U) - 1770, Skinnsk-b(U)	Gropp, Susanna Hansdotter	1677, Gunnilbo(U) - 1742, Gunnilbo(U)	
Carl Petter	Bruksinspektor	d. 21/2 1811, Nora(T)	Mattsdotter, Kerstin			
Inspektor	f. 6/8 1758	8	1706 - 1771, Skinnskatteberg(U)			
f. 28/5 1786	Skinnskatteberg(U)	Sundén, Lisa Hansdotter				
Fellingsbro(T)	d. 17/1 1832	f. 1733, Falun(W)				
d. 29/5 1828	Nora(T)	d. 30/3 1817, Nora(T)				
Ytter-Selö(D)	4	9				
	Norberg	Norberg, Carl	Norberg, Magnus			
	Charlotta	f. 1713, Fellingsbro(T)	d. 1742, Fellingsbro(T)			
Nr 1, ansökare			Groll, Sofia	Groll, Per Petter	d. 1716, Köping(U)	
Stockhaus	f. 13/10 1754	10	1686, Malma(U) - 1763, Fellingsbro(T)	Persdotter, Kerstin	d. 1699, Malma(U)	
Sophia Josefina	Fellingsbro(T)	Brandt, Helena	Brandt, Jonas Johan. Kaptenlöjtnant			
f. 19/3 1826	d. 15/9 1848	f. 1714, Kolbäck(U)	f. Kolbäck(U)			
Ytter-Selö(D)	V Ryd(E)	5	Holm, Anna			
d. 8/9 1905	Kolmodin	11		Kolmodinus, Laurentius Erici. Kyrkoherde	d. 1697, Torshälla(D)	
Falköping(R)	Carl Abraham	f. 19/9 1735, Kristinehamn	1681, Torshälla(D) - 1737, Kristinehamn	Bröms, Anna Nicolausdotter	f. c1650	
	Kamrer	d. 25/9 1773, Kristinehamn	Herenberg, Anna Christina	Herenberg, Sven. Rådman	d. 14/12 1732, Landskrona(M)	
	f. 3/7 1768	12	<1700, Landskrona(M) - 1743, Kr-hamn	Torkelsdotter, Johanna	d. 1728, Landskrona(M)	
Aurén	Visnum	Kihlqvist, Anna Kristina	Kihlqvist, Jonas. Stadskassör			
Nils Petter	d. 24/2 1810	f. 23/9 1732, Kristinehamn				
f. 1827, Våthult(F)	Stockholm(A)	d. 11/11 1807, Ölme	Bergia, Britta			
Nr 3, mor		6				
Kolmodin	Frychius	Frychius, Magnus. Präst	Nilsson, Jon			
Anna Karolina	Helena	f. 13/7 1729, V Ämtervik	d. .. /8 1736			
f. 5/12 1794		d. 2/8 1811, Östmark	Månsdotter, Kerstin			
Stockholm(A)	Östmark					
d. 10/8 1839	d. 8/2 1851	Ruus, Anna Gertrud	Ruus, Nils Jonsson. Tulluppsyningsman			
Ytterenhörna(D)	Ytterenhörna(D)	d. 15/11 1827, Östmark	f. <1725, Trankil			
			Tranea, Elin			
			15 f. <1725, Trankil			
19/2 2004						

Boktips

Gabriel Bladh och Peter Olausson "Vandrat hit som andra finner att söka sin föda"

Om en rannsakningslängd över inhysesfolket i Fryksdalen 1674. Karlstad University Studies 2004:38. 75 sidor. ISSN 1403-8099. ISBN 91-185335-06-1. Beställes från Karlstads Universitet, Institutionen för Samhällsvetenskap, Kulturgeografi, 651 88 Karlstad, tel. 054-700 10 00.

"En historiker som vill koppla av från studier och målmedvetet forskningsarbete går gärna till arkivet och nöjesbläddrar lättsinnigt på måfå i arkivförteckningar, register och ålderdomlig handbokslitteratur inom allehanda irrelevanta ämnesområden."

Med dessa ord inleder Peter Olausson sin presentation av det arkivfynd, som han gjorde under en sådan upptäcktsfärd på landsarkivet i Uppsala för några år sedan. Dokumentet fanns i en serie med namnet "Handlingar rörande rotering, utskrivning och nyrekrytering" med beteckningen E VIIa i Örebro länsstyrelses landskanslis arkiv. Intill 1779 så hörde Värmland till Närke-Värmlands eller Örebro län, vars arkiv numera finns på Uppsala landsarkiv.

Handlingen har överskriften "Förteckningh på alt Inhyesfolk vhti Fryksdalen, både Baggar, Finnar och Swenske som hijt ifrån andra häraden komne äro" och visar på en grupp människor som sällan syns i arkiven, nämligen 134 personer boende inom Fryksdals härad som saknade officiell status som bönder eller torpare.

Den här utgivna forskningsrapporten återger inte bara själva texten i både faksimil och renskrift – detta gör att man kan använda skriften om man studerar

handskriftsläsning – men ger också en vägledning till det sammanhang som dokumentet kom till. Detta fynd ger också anledning till fler undersökningar. Peter Olausson redovisar uppgifter om inhysesgruppens sociala förhållanden, ursprung, inflyttning och relationer till myndigheter och andra sociala grupper i området.

Av de vars etniska tillhörighet anges i dokumentet är 42 % finnar. Kulturgeografen Gabriel Bladh, som skrivit en avhandling om den värmländska finnskogen i ett 400-årigt perspektiv ger inblickar i skogsfinnarnas sociala förhållanden, relationer med myndigheter och flyttningsmönster.

I Fryksdalen fanns det 1674 också folk från andra delar av Värmland (själv noterade jag en person från Kila) men också västgötar och dalmasar liksom norrmän på flykt undan krigstjänst eller lagens långa arm.

Handlingen har mycket att ge släktforskaren. I texten anges inte mindre än 18 finska släktnamn. Därigenom blir längden en viktig pusselbit för den som kartlägger de skogsfinska släkterna i Värmland. De senaste åren har faktiskt inneburit om inte en bokflod, så i varje fall en ström av ny litteratur inom ämnesområdet.

Vissa av dokumentets notiser säger mycket i sin typiska 1600-talsstil. I Spettungen, då i Fryksände, nu i Lekvattnet fanns bland andra: "Anders finne, är Enkling, en gammal grå man, hafr varit effter order til WästIndien, han är född i Finland, hafr intet pass, hafr intet ondt giordt, som här witterligt är." Den gamle grå mannen hade alltså kommit hem efter att ha varit i kolonin Nya Sverige. Tanken att han kunnat berätta indianhistorier i den värmländska finnskogen är ganska svindlande!

Carl-Johan Ivarsson

Peter Olausson (red.)

Naboliv

Värmland – Hedmark.

Arkiven berättar - Arkivene forteller

Utgivare: Stadsarkivet i Hamar och Värmlandsarkiv i Karlstad. Utgivningen sker i samarbete med övriga arkivinstitutioner inom Arkivcentrum Värmland – Emigrantregistret, Folkrörelsernas arkiv för Värmland samt Landstingsarkivet. 160 sidor. Tryckt 2005. I Sverige distribueras boken genom Värmlandsarkiv, Box 475, S-651 11 Karlstad, www.ra.se/vla/. Tfn 054-61 77 30. I Norge genom Statsarkivet i Hamar, Lille Strandgat 3, Postboks 533, N-2304 Hamar. Tfn 62 55 54 40. ISBN 82-303-0446-7 (Norge) ISBN 91-631-7374-3 (Sverige)

Boken är resultatet av ett samarbete över gränsen och de olika kapitlen är skrivna på norska respektive svenska. Tanken är att visa på vardagskontakterna mellan länderna i ett historiskt perspektiv, i första hand mellan Hedmark och Värmland.

Teckningarna av Tore Andersson, Hammarö, är trevliga och boken håller rent allmänt hög kvalitet. Kartor, fotografier och teckningar kompletterar texten på ett pedagogiskt och inspirerande sätt. De flesta fotografier är i sepia, vilket ger ett trevligt, "gammaldags" intryck och förhöjer den estetiska upplevelsen av boken. 14 kapitel med rubriker som "Hedmark og administrasjonshistorien", "Värmlands administrativa indelningar", "Arkivene som beretter" och "Svenskeradder og baggeruker" är rena guldgruvorna för släktforskare. Dessutom finns presentation av medverkande arkivinstitutioner, med adresser och kontaktpersoner/mailadresser.

Som vanligt, när Peter Olausson varit inblandad, håller boken en pedagogiskt mycket hög standard. Den är lättläst, håller en god och väl avvägd blandning mel-

lan faktsäckade avsnitt och mer prosaliknande berättelser om enskilda människor och deras öden. Inte enbart släktforskare skulle ha glädje och nytta av att läsa den, i samband med jubileet av unionsupplösningen pratas mycket om de båda brödrafolken och här ges svar på många funderingar. I kapitlet "Patriot i prästkappa" och "Unionsupplösningen 1905" behandlas just händelser kring upplösningen.

Framför allt tycker jag att de båda kapitlen som ger information om vilka upplösningar man hittar var och hur är mycket bra. De kan användas som "uppslagsbok" men ger också en allmän kunskap som vi alla som fastnat i släktforskning borde ha. Litteratur- och källhänvisningar ger ytterligare möjligheter till fördjupning.

Ett register finns, det innehåller ort- och personnamn och en del juridiska personer samt epoker och företeelser. Precis vad man önskar skulle finnas i alla böcker av liknande slag.

Det norska språket är inte svårläst, snarare fann jag det vara överraskande lätt att läsa de kapitlen. Jag har av många släktforskare hört att de tvekat eller t o m avstått från att ens försöka forska i vårt västra grannland, men den här boken ger inspiration och mod att ta tag i vad som finns att finna på andra sidan gränsen!

Lenah Hedin

Håkan Skogsjö (red.) Släktforskarnas års- bok 2005

Sveriges Släktforskarförbund, Stockholm/Göteborg 2005. 368 sidor. ISSN 0280-3984. ISBN 91-87676-38-9.

Årets årgång av årsboken är den artonde, varav den elfte som redigeras av den mångkunnige Håkan Skogsjö.

Det är önskvärt att en årsbok som denna har både bredd och djup, geografiskt och kronologiskt. Årets artiklar rör sig i svenska provinser som Södermanland, Småland, Hälsingland, Västmanland och Skåne men också i Värmland. Mera om detta nedan! Men det handlar också om Augsburg, Argentina och Åland och om en odysse i den europeiska antavlelitteraturen.

I tiden så handlar det om ämnen från medeltiden till 1900-talet. Redaktören har alltså lyckats väl i sitt arbete.

Syftet med boktipsen i VärmlandsAnor är att tipsa om sådan litteratur som är intressant för medlemskretsen, så därför kan det här tillåtas mig att jag redovisar årsboken med värmländska glasögon.

Den artikel som har starkast anknytning till vårt eget landskap är Michael Lundholms och Anita Stolts utredning om släkten Fotmeijer. Namnet är ovanligt och låter förvisso tyskt eller nederländskt. I slutet av år 1790 kom en ung man vid namn Anders Fotmeijer till Persberg i Färnebo för att arbeta som gruvsdräng. Sedan blev han skjutare och gruvbrytare. I Färnebos husförhörslängd noteras han tillsammans med några andra unga män som "smälänningar". I denna artikel redovisar författarna, båda Fotmeijer-ättlingar, sin undersökning om Anders Fotmeijers ursprung. Med hjälp av mantalslängderna har de faktiskt lyckats med att hitta honom, som en nål i den småländska höstacken om den slitna bilden kan tillåtas.

Det visar sig att Anders kom från guldgruvefältet Ädelfors i Alseda och Ökna socknar i Östra härad i Jönköpings län. Det visade sig vara möjligt att hitta kopplingen. Lundholm och Stolt uttrycker en viss osäkerhet men av det källmaterial de redogör för kan ingen annan slutsats dras än att det handlar om samme Anders Fotmeijer både i Ädelfors och Färnebo.

Släkten visade sig alltså komma från småländsk allmoge, och varifrån namnet Fotmeijer kommit finns det (ännu) inga uppgifter. Anders hade fyra bröder och alla antog olika släktnamn!

I artikeln redovisas också Anders Fotmeijers kognatiska stamtavla i fyra generationer. Ättlingarna har funnits i Färnebo, Rämnen, Nordmark, Karlskoga och Karlstad men också i Ludvika och Norrbärke i Dalarna och senare på andra håll.

En värdefull insats har Magnus Bäckmark gjort genom att systematisera ursprunget för de släkter som genom åren redovisats i Svenska Släktkalendern. Bäckmark är redaktör för denna kalender och har sorterat alla 1938 olika släkter på landskap och socken. Av dessa släkter finns förstas också en hel del med värmländskt ursprung, men betydligt fler kommer från stora landskap som Skåne, Småland, Västergötland och Uppland. En hel del släkter har ursprung i utlandet, och då främst Tyskland men även Irland, Grekland, Portugal och Algeriet (!) finns representerade i "Ursprungslistan".

Av det övriga innehållet så fastnade jag bl. a. för Bo Lindwalls antavla över "Hund-Fia" alias Matilda Sofia Berg, en kvinna som tillhörde resandefolket. Genom att studera denna får man en inblick i de resandes liv och de speciella problem som gäller släktforskning kring resandesläkter. Bo Lindwall har kartlagt resandesläkter i källorna sedan 1970-talet och antavlan är resultatet av sammanställning av en lång rad olika källor.

Det finns mycket mer att läsa i denna årsbok. Ni vet väl att det går att söka efter personer omnämnda i alla årsböcker på Rötter?

Carl-Johan Ivarsson

*En riktig
God Jul
önskar
Värmlands
Släktforskarförening!*

ANOR SÖKES

Till ANOR SÖKES tar vi emot frågor om anor och ättlingar från alla, som är medlemmar i en släktforskarförening

780. Jag är släktforskare i Finland och bor i Torneå. Jag är född i Oulainen, 100 km söder om Uleåborg. Min mors far kommer från **släkten Friis** (Fris), det var *Joonas Johansson Friis*, född 1768, död 1838 som klockare i **Oulainen (Oulais)** från 1793. Hans far hette också *Johan Johansson Fris* och var född 1739 och avled 21/7 1780 i **Haapajärvi**. Vi har inte kunnat hitta Johan Friis' mor och far. Vi har endast hittat att Johan är "född i Vermland" i ett dokument. Johan var soldat.

Vet ni någon som forskar Friis-släkt i er förening, eller i någon annan förening. Vi är flera i Finland, som forskar just den här Friis-släkten, men vi har inte kunnat hitta information om Johan eller äldre personer. Kunde Ni hjälpa oss?

Antero Kyröläinen
Kristinebergintie 5 D
95450 Tornio
Finland
Tel +358-16-446050
antero.kyrolainen@pp.inet.fi

781. Jag vill i er tidning ha in en efterlysning på en anfader till mig. Han hette *Fredric Pettersson* och var "född i **Värmland**" 1784. Han dog i Katarina förs. i **Stockholm** 1822. Han var cofferdi styrman och hade gift sig i Hovförsamlingen 1810 med *Anna Margaretha Fröberg*. I lysningsboken står det i ett intyg från en Major på Carlberg "Förhryd styckjunkare och hade varit med på det sistlidna fälttåget och uppfört sig anständigt och hederligt" Skulle vara väldigt tacksam om någon vet vem han är.

Siv Bergman
Lyckåsvägen 30 B
334 31 Anderstorp
Tel dagtid 0371-235 50
Tel kväll 166 14.
bergman.siv@telia.com

782. Jag söker efter *Jonas Stake*, som enligt Husförhör i Agnetorp (AI:8 sid 52) skall vara född i **Östmark** 1813-09-16. Jag har ej hittat honom i födelseboken för Östmark C:1 och ej heller i soldatregister cd:n som jag hoppades att han skulle vara med på p.g.a. namnet. Han vigdes i **Sunne** 1834-06-22 (C:9 sid 69) med *Ingeborg Christoffersdotter* hon var född där 1804-02-01 (C:8 sid 327). Tre barn finns noterade, älsta dottern *Lisa Maja* föddes i **Sunne** 1834-12-11 (C:9 sid 477), sonen *Carl Johan* föddes 1840-02-27 i **Östmark** (C:3 sid 157) och dottern *Carolina* föddes 1843-03-16 även hon i Östmark (C:3 sid 190). Jag är naturligtvis tacksam för all information jag kan få.

Jan Andersson
Ribacksvägen 5
806 43 Gävle
Tel 026-16 81 73 kvällar och helg.
övrig tid 070-511 5916
jan.i.andersson@telia.com

783. Har en längre tid sökt en emigrant som reste 1892-03-18 från Göteborg till St.Paul. Han hette *Edvard Bergsteth* och var född i **Nysund**, vet inte när. Han gifte sig med *Julia Wilhelmina Holmberg* född 1877-09-09 i **St. Paul Minnesota**. Hon var dotter till *Peter Johan Göransson Holmberg* född 1841-09-23 Gräsholma Norrgård **Traryd**. I USA. fick de barnen: *Hildegard* och *Selma Bergsteth*.
Inger Nilsson
Ådalagatan 8
582 26 Linköping
Tel 013 -14 2 93
E-mail: inger.nilsson@visit.se

784. Jag undrar om jag kan få hjälp att hitta när och var detta par gifte sig; *Sofia Bruse* född 1843-09-02 i **Färnebo** och *Anders Björn* född 1840-03-21 i **Norra Råda**. Tacksam för hjälp.

Rigmor Andersson
Hovslagarevägen 24
44734 Vårgårda
Tel 0322 621953
rigmor-a@telia.com

785. Jag har länge försökt att finna vem som är min mormors mors, *Oleana Torrisdotter*, okände fader. Oleana föddes 1864-01-08 i **Norra Finnskoga** kapell, Höljes. Källa födelsebok NF, CA 4566. Där står att fadern är okänd norsk. Efter som Oleana heter Torrisdotter så har jag sökt på alla som heter Torris i Sverige och endast funnit en som passar in, *Torris Pedersen* som finns i folkräkningen 1890 som stenarbetare i Frostviken i Norra Jämtland där han är gift med en lappska, *Brita Torkelsdotter*. Torris är född i Grue (Grioe) i Norge 1838. Jag har sökt i det norska Digitalarkivet men Torris faller just utanför alla databaser (1801 eller 1865). Finns det någon möjlighet att verifiera om Torris arbetade som stenarbetare i **Höljes** vid tiden 1863-64, då är han med största sannolikhet min mormors far och jag kan då koncentrera min fortsatta forskning på Grue Hedmark i Norge.

Torbjörn Henriks
Capellavägen 40
175 60 Järfälla

786. Jeg heter Arild Lund, og bor i Askim i Østfold, Norge. Jeg undersøker litt om min oldefar, som er født i **Blomskog**. Hans navn var: *Jordan Danielsen* (Danielson) Født: 30. juni 1850 eller 1851 (arkivene oppgir begge årstall). På gravstenen på Askim Kirkegård står det 1850. Død: 29. juli 1918. Han døde i

Askim, og er gravlagt her. Dersom det er noen som har opplysninger av interesse, er jeg svært interessert å ta del i disse.

Arild Lund,
Dalstien 3,
1808 Askim, Norge.
2arildlu@online.no

787. Jag bor i Moskva och forskar på min makes anor. Han har många rötter i Värmland. Med hans fffm *Anna Lisa Lidström (Littström)* f. 1814-12-13 i **Ljusnarsberg** och död 1899-01-06 på Kårberget i **Ramsberg** har jag kört fast. Finns det någon som kan hjälpa mig med hennes föräldrar. Tar dessutom gärna emot alla uppgifter om hennes familj.

Har någon uppgifter om familjen *Hedberg* på Hedtjärn i **Gåsborn**, familjen *Bergqvist* på Igelhöjden i **Gåsborn**, familjen *Tångring* i **Lesjöfors** eller familjen *Felling* i **Nor** blir jag mycket glad.

Kicki Carlberg
Erik Dahlbergsgatan 22,
21148 Malmö
Kicki.c@telia.com

Vorotnikovsky Pereulok 2/11
stoyeniye 1, apt 41
103050 Moscow, Ryssland.

Eftersom postgången till Ryssland är långsam är det bäst att använda min svenska adress eller mail.

Rätt om Långbansände

Bo Eriksson har påpekat ett litet sakfel i Elisabeth Thorsells recension av boken om Långbansände i Gåsborn i VärmlandsAnor 2005:3. Långbansände station låg nämligen inte efter Nordmark-Klarälvens järnväg, utan efter Inlandsbanan (eller Mora-Vänerns järnväg).

Vårens program

Fikaträff

Tisdag 17 januari kl 19.00

Bror Almquist-salen, Arkivcentrum i Karlstad

Tema: Knektar i Värmland.

Inledning av Sven-Åke Modin.

Vi träffas och får information om det senaste samt ägnar oss åt anbyten och pratar om vår egen släktforskning, speciellt vad vi funnit om soldater.

Medtag eget fika!

Fikaträff

Tisdag 21 februari kl 19.00

Bror Almquist-salen, Arkivcentrum i Karlstad

Tema: Geline

I övrigt, se 17 januari!

Släktforskningens dag med Årsmöte

Lördag 18 mars.

Arkivcentrum i Karlstad.

Släktforskningens dag firas över hela landet denna dag.

Vår förening arrangerar den tillsammans med Arkivcentrum.

Mer detaljerat program kommer i VärmlandsAnor 2006:1

Årsmötet börjar kl 13.00 med sedvanliga förhandlingar.

Därefter föreläser författaren och arkivarien Karin Edvall om Kvinnoöden och kvinnors villkor under 1700- och 1800-talen.

Gränsträff med Østfold Historielag

Lördag 25 mars kl 11.00

Marker Rådhus i Örje.

Föredrag av arkivarie Per-Øivind Sandberg från Statsarkivet i Hamar om Kilder til personalhistorisk forskning for svensk-norske grenseboere. Föranmälan till Lars Gunnar Sander (tel 054-872754) som ordnar samåkning.

Fikaträff

Tisdag 11 april kl 19.00

Bror Almquist-salen, Arkivcentrum i Karlstad

Tema: Släktsökning på Internet.

I övrigt, se 17 januari!

Gravstensinventering

Tisdag 9 maj.

Detaljerat program kommer i nästa nummer av VärmlandsAnor.

Medlemsservice och rådgivning

Varje torsdag under våren kl 16-20 finns en erfaren släktforskare från föreningen på plats i Arkivcentrums forskarsal (läsapparat 20) för att besvara frågor och hjälpa till med problemlösning. Nybörjare får hjälp med att komma igång med sin forskning.

Föreningens utgivning av böcker och register

Föreningen säljer ett antal publikationer, både egna och medlemmars. Medlemmar som önskar annonsplats för egna publikationer, kontakta ordföranden. Medlemmar får 10% rabatt på föreningens egna publikationer, markerade med *. Ange ditt medlemsnummer när du beställer. För angivet pris tillkommer porto. Order som överstiger 500:- skickas per postförskott, övriga faktureras. Egna publikationer kan även köpas direkt hos föreningens sekreterare. Vi rekommenderar beställning via brev till sekreteraren eller e-post till vsff@telia.com. Vid slutförsäljning kan dröjsmål uppstå under trycktiden.

Register till Tveta ministerialböcker

Registrerat av
arbetsmarknadsprojektet Framtids-
huset/Reliken, Säffle.

Korrekturläst av Carl-Johan
Ivarsson, Söderköping och redige-
rat av Gunnar Jonsson, Säffle.

Födde 1687-1829
3506 poster
202 sidor A4

Pris 190:-*

Födde 1830-1920
3422 poster
211 sidor A4

Pris 190:-*

Vigde 1730-66, 1778-1920
1357 poster
104 sidor A4

Pris: 130:-*

Döde 1687-1920
5201 poster
217 sidor A4

Pris: 195:-*

Register och avskrifter

Bogen

Carl-Johan Ivarsson

Fb, Vb, Db 1850-1920 225:- *

Botilsäter

Arbetsmarknadsprojektet Cresco

Födde 1721-1920 225:- *

Vigde 1721-1920 110:- *

Döde 1721-1920 150:- *

Bro

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1692-1835 225:- *

Födde 1836-1920 225:- *

Vigde 1692-1920 150:- *

Döde 1689-1920 190:- *

Brunskog

Rolf Brodin

Husförhör 1760-1763 50:- *

Sven Haage

Födde 1688-1815 275:- *

Födde 1816-1865 275:- *

Födde 1866-1930 275:- *

Vigde 1691-1930 225:- *

Ekshärad

Mats Hellgren

Födde 1665-1722 200:- *

Födde 1723-1799 140:- *

Förs. bok 1665-1750 200:- *

Eskilsäter

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1688-1920 225:- *

Vigde 1688-1920 100:- *

Döde 1688-1920 125:- *

Fryksände

Knut Malmström

Födde 1707-1765 225:- *

Glava

Arbetsmarknadsprojekt i Arvika

Födde 1696-1817 220:- *

Födde 1818-1872 220:- *

Födde 1873-1920 220:- *

Vigde 1699-1920 175:- *

Döde 1696-1920 240:- *

Gunnarskog

Carl-Johan Ivarsson

Vigde 1688-1920 225:- *

Födde 1688-1799 225:- *

Födde 1800-1842 225:- *

Födde 1843-1871 225:- *

Födde 1872-1920 225:- *

Döde 1688-1843 225:- *

Döde 1844-1920 225:- *

Huggenäs

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1744-1920 175:- *

Vigde 1761-1920 90:- *

Döde 1761-1920 100:- *

Kila

Gunnar Jonsson

Födde 1640-1817 225:-

Födde 1818-1900 225:-

Vigde 1689-1900 120:-

Bouppt. 1744-1859 60:-

Lysvik

Arne och Moira Linnarud

Fb, vb, db 1692-1793 350:-

fb, vb, db 1793-1821 250:-

Utnyttja din medlemsrabatt!

Medlemmar får 10% rabatt på alla pu-
blikationer som ges ut av föreningen,
markerade med *.

Millesvik*Arbetsmarknadsprojektet Cresco***Födde 1688-1920** 165:- ***Vigde 1688-1920** 70:- ***Döde 1688-1920** 100:- ***Norra Råda***Mats Hellgren***Födde 1725-1769** 140:- ***Ny***Arbetsmarknadsprojektet i Arvika***Födde 1688-1840** 200:- ***Födde 1841-1920** 200:- ***Vigde 1688-1920** 145:- ***Döde 1688-1920** 190:- ***Stavnäs***Jan Thimberg***Födde 1687-1775** 170:- ***Födde 1776-1850** 200:- ***Födde 1851-1920** 225:- ***Vigde 1687-1920** 225:- ***Döde 1687-1920** 225:- ***Döde 1821-1920** 225:- ***Sunne***Margit Olsson och Arne Linnarud***Fb, Vb, Db 1669-1736** 300:-**Fb, Vb, Db 1737-1758** 300:-**Fb, Vb, Db 1759-1774** 300:-**Fb, Vb, Db 1775-1793** 350:-**Södra Ny***Framtidshuset i Säffle/Reliken***Födde 1738-82, 1823-1920** ... 190:- ***Vigde 1739-1920** 110:- ***Döde 1739-1920** 125:- ***Tveta***Framtidshuset i Säffle/Reliken***Födde 1687-1829** 190:- ***Födde 1830-1920** 190:- ***Vigde 1730-1766, 1778-1920** . 130:- ***Döde 1687-1920** 195:- ***Väse***Anette Carlsson och Sigvard Boström***Vigde 1683-1930** 300:- ***Älgå***Arbetsmarknadsprojektet i Arvika***Födde 1688-1835** 225:- ***Födde 1836-1924** 225:- ***Vigde 1688-1920** 125:- ***Döde 1687-1920** 160:- ***Ölserud***Arbetsmarknadsprojektet Cresco***Födde 1754 - 1920** 225:- ***Vigde 1754 - 1920** 60:- ***Döde 1754 - 1920** 100:- ***Östmark***Kerstin Risberg***Födde 1765-1820** 240:- ***Ortregister***Gunnar Jonsson***Värmland (2:a utgåvan)** 70:- ***Dalsland (2:a utgåvan)** 45:- ***Värmländska Antavlor 1-50**Antavlor publicerade i VärmlandsAnor
1990-1997. 140:- ***Värmländska Antavlor 51-100**Antavlor publicerade i VärmlandsAnor
1997-2004. 90:- ***Arbetsvandringar Värmland
Härjedalen**under 1800-talet 100:- *
*Roger Alderstrand o ABF Härjedalen**Litteratur***Anor och anekdoter**

Värmlands Släktforskarförenings jubileumsbok 2003. 25 författare skriver om släktforskning och Värmland. 100:-

**En kyrkoherdes vardag
Ekshärad 1700-1758***Mats Hellgren*

Andreas och Bengt Piscator, kyrkoherdar, har fört anteckningar om allt som tilldragit sig i prästgården. 150:- *

Boställen i Säffle kommun*Sven Johansson*

Över 7000 namn på herrgårdar, gårdar, torp, backstugor och andra bostadshus. 276 sid A4. 170:-

Wermlandsslegten Ekelund*Leif Robertson 2003.*

”Slegtbeskrivning öfver Wermlands-slegten Ekelund och dess förgreningar 1500-2000”. 411 sidor, A4, illustrerad, personregister. 250:- *

**Ölme Häraads Dombok
1629 - 1650***Axel Em. Löf*

Nytryck från 1997. Huvuddelen av materialet utgörs av Ölme härads dombok. Dessutom finns ett par protokoll från Visnum och Färnebo härad, Varnums kyrkobok för tiden 1645-50, en mantalslängd för Ölme och Varnum 1642 mm. Häftad, 234 sid, person och sakregister. 200:- *

Kvarnarna vid Rottnafallen*Eric Sundell*

Kvarnindustrins uppbyggnad från 1600-talet. Teknik, matning, kvarnbeskrivningar. Andra utgåvan 2003. 110 sidor, personregister. 110:- *

**Torp och ödegårdar i
Huggenäs***Gunnar Jonsson m.fl.*

86 sidor A4 100:-

Torp och ödegårdar i Ölserud*Maj Olsson m.fl.*

58 sidor A4 60:- *

Torp i Botilsäter*Britta Johansson m.fl.*

47 sidor A4 50:- *

*Övrigt***Antavleblanketter**

A3, 6 generationer, 5-pack 15:-

Nytt från VSF 1984-91

hel årgång 75:-

VärmlandsAnor 1992-98

per nummer 30:- *

hel årgång 100:-

VärmlandsAnor 1999-2004

per nummer 40:- *

hel årgång 120:-

VärmlandsAnor 2005-

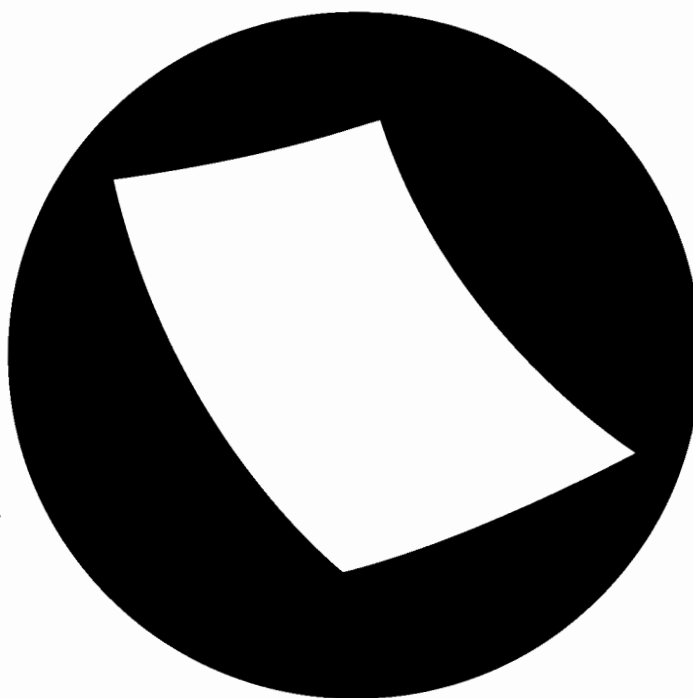
per nummer 45:- *

hel årgång 140:-

**Utförlig beskrivning
av materialet finns på
VärmlandsRötter!**

APR 19 1964

SVERIGE
PORTO BETALT

KNAPPEN

Box 5115, 650 05 Karlstad
Tel 054-85 55 00 • www.knappen.se